

İSTANBUL AREL
ÜNİVERSİTESİ

İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

KONGRE

II. SİYASET VE YÖNETİM YERELDEN KÜRESELE KALKINMA VE ÇEVRE DİNAMİKLERİ

Ulusal Kongre

23 Mayıs 2025

10.00-17.00

Kemal Gözükara Yerleşkesi-Mini Konferans Salonu

KÜRESEL AMAÇLAR

II. SİYASET VE YÖNETİM ULUSAL KONGRESİ: “YERELDEN KÜRESELE KALKINMA VE ÇEVRE DİNAMİKLERİ”

PROGRAM ve BİLDİRİ ÖZET KİTAPÇIĞI

KASIM 2025
ISBN: 978-625-97013-2-5
50 SAYFA, 21X29,7 CM

SORUMLU MÜDÜR VE EDITÖR
FATMA ASLI KELKİTLİ & SİBEL ÇALIŞKAN ERCAN

EDITÖR YARDIMCILARI
ÇİĞDEM SOFUOĞLU & ERAY KARA & BUĞRA ALEMŞAH ERTUĞRUL

YAYIN DİREKTÖRÜ
VOLKAN TATAR

YAYINCI
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

İÇİNDEKİLER

Amaç ve Kapsam.....	iv
Düzenleme Kurulu.....	v
Bilim ve Danışma Kurulu.....	vi
Program	viii
BİRİNCİ BÖLÜM: ÇEVRE POLİTİKALARI	1
<i>Atık Yönetiminde Kamu-İşletme-Tüketici İş Birliği (Prof. Dr. Mehmet MARANGOZ, Arş. Gör. Oğuzhan GÜNEŞ)</i>	<i>1</i>
<i>Güney ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Ekonomik Büyümenin, Yenilenebilir Enerjinin ve Küreselleşmenin Ekolojik Ayak İzi Üzerindeki Etkisi (Dr. Öğr. Üyesi Aslı OKAY TOPRAK)</i>	<i>2</i>
<i>Ekomarksist Perspektiften Su Krizi: Sebepler ve Sonuçlar (Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN)</i>	<i>3</i>
<i>Azerbaycan'ın Enerji Geleceği: Yeşil Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik (Öğr. Gör. Derya DEGER ÇEKİÇ, Öğr. Gör. Mert Umur DÖLEK)</i>	<i>4</i>
<i>2023 Türkiye/ Kahramanmaraş Merkezli Depremden Etkilenen Kentlerin Ekolojik Çevre Tasarımına Uygun Olarak Yeniden Yapılandırılması: Bir Çevre Etiği Yaklaşımı (Onur ÇİMEN) ...</i>	<i>5</i>
İKİNCİ BÖLÜM: YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI	6
<i>İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Kopenhag Kenti Örneği (Doç. Dr. Adnan SÖYLEMEZ)</i>	<i>6</i>
<i>Yerel Yönetimlerde Döngüsel Ekonomi Uygulamaları: Ankara, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri Örneği (Dr. Öğr. Üyesi Salih Ziya KUTLU, Deniz ÖZÇELİK)</i>	<i>7</i>
<i>Yerel Yöneticilerin Çevre Söylemleri: İstanbul İlçe Belediyelerinin Stratejik Planlarında Ekoloji ve Kalkınma Dengesi (Arş. Gör. Ece Bengi TÜFEKÇİOĞLU)</i>	<i>8</i>
<i>Yerel Kalkınmada Halkçı Yöntem: Toplumcu Belediyecilik (Arş. Gör. Eray KARA)</i>	<i>9</i>
<i>Artvin Belediyesi Örneğinde 2024 Yılı Meclis Kararlarının İçeriksel ve Tematik Değerlendirmesi (Melisa KOŞAR, Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN)</i>	<i>10</i>
<i>Beylikdüzü Belediye Meclisi'nin 2024 Yılı Kararlarının Tematik Dağılımı Üzerinden Siyasal ve Yönetimsel Süreçlerin İncelenmesi (Nursena ABDULLAHOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN)</i>	<i>11</i>
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KÜRESEL KALKINMA VE ÖRNEK VAKALAR	12
<i>Küresel Kalkınma Yolunda Kritik Küresel Engeller (Prof. Dr. Muzaffer Ercan YILMAZ)</i>	<i>12</i>
<i>Kalkınma ve Dış Politika İlişkisi: Güney Kore ve Türkiye Karşılaştırması (Prof. Dr. Fatma Aslı KELKİTLİ)</i>	<i>13</i>
<i>Eşitsiz Küreselleşme ve Kalkınmakta Olan Ülkeler (Doç. Dr. Aslı EGE)</i>	<i>14</i>
<i>Yeşil Büyüme Stratejileri ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerinden Bir İnceleme (Dr. Öğr. Üyesi Canan Özge EĞRİ)</i>	<i>15</i>
<i>Protestan Ahlakından Proje 2025'e: ABD'de Hristiyan Milliyetçiliği ve Ahlaki Ekonomi Ekseninde Muhafazakâr Kalkınma Vizyonu (Arş. Gör. Çiğdem SOFUOĞLU Prof. Dr. Mehmet Akif OKUR).16</i>	
<i>Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Türkiye'nin Kuzey Afrika Stratejisi (Muhammet Mert DENİZ)</i>	<i>17</i>
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA	18
<i>Örgütlerin Yönetiminde Sürdürülebilirlik Stratejisi: SKA Bazlı ESG Yönetimi (Prof. Dr. İ. Melih BAŞ)</i>	<i>18</i>

<i>Kutup Tarımı ve Sürdürülebilirlik: Geleceğin Tarımının Siyasal Boyutları (Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA, Doç. Dr. M. Taragay AYÇE)</i>	19
<i>“Faiz Sebep Enflasyon Sonuç” Bilim Dışı Mı? Literatür Taraması ile İktisat Bilimi Kuralları Penceresinden Bakış (Doç. Dr. Cüneyt DİRİCAN)</i>	20
<i>Deglobalizasyon ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Geleceği (Dr. Öğr. Üyesi Hilal KUVVETLİ YAVAŞ)</i>	21
<i>Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Muhasebede Sürdürülebilirlik Raporlaması (Arş. Gör. Dr. Selin KORKMAZ)</i>	22
<i>Sürdürülebilirlikte Liderlik: Çevre ve Yönetim Perspektifi Üzerine Bir Değerlendirme (Başak Nazhan YEŞİLYURT, Doç. Dr. Volkan TATAR)</i>	23
BEŞİNCİ BÖLÜM: KAMU POLİTİKALARINDA DÖNÜŞÜM	24
<i>Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının Kurumsal Dönüşümü (Bilgegül KUM)</i>	24
<i>Türkiye’de Kamu Personel Yönetimi Sisteminin Yeniden Yapılandırılması: Cumhurbaşkanlığı Sistemine Geçiş (Çağla BEKTAŞ)</i>	25
<i>Türkiye’de Başkanlık Sisteminin Anayasal Yapısal Değişikliklere Etkisi: Karşılaştırmalı Bir İnceleme (Yeşim OKSAK DOĞAN, Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER)</i>	26
<i>Üniversite Öğrencileri Memnuniyetinin Doğal Dil İşleme Teknikleriyle Analizi (Arş. Gör. Miray Gizem TOP, Arş. Gör. Buğra Alemşah ERTUĞRUL)</i>	27
ALTINCI BÖLÜM: SOSYAL POLİTİKALAR, KATILIM VE TOPLUMSAL CİNSİYET	28
<i>Dijital Demokrasi, Yerel Yönetimler ve Yurttaş Katılımı: İstanbul ve Paris Belediyelerinin Karşılaştırılması (Prof. Dr. Ersin ERKAN, Recep Abdullah ATİK)</i>	28
<i>Toplumsal Cinsiyetin Kalkınma Söylemi Üzerinden Disipline Edilmesi: İdeolojik İnşa Perspektifinden Eleştirel Bir Okuma (Doç. Dr. Güven ÖZDOYRAN)</i>	29
<i>Kalkınma Planları ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları Çerçevesinde Türkiye’de Kent Konseyleri (Dr. Öğr. Üyesi Osman KARACAN, Muhammed Musa İBRAHİMOĞLU)</i>	30
<i>Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikalarının Yerel Yönetim Uygulamaları: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Örneği (Nejla SAYILIR, Doç. Dr. Damla MURSÜL)</i>	31
<i>Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Temalı Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışması: Eleştirel Bir Değerlendirme (Esma GÜNNAR, Emel ERBAŞLI CANKI, Arş. Gör. Esra ÇINAR)</i>	32
<i>COVID-19 Pandemisinde Sosyal Belediyecilik: İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Avrupa Belediyeleri Uygulamalarının Karşılaştırılması (İlayda KAYMAK, Doç. Dr. Volkan TATAR)</i> ...	33
YEDİNCİ BÖLÜM: ULUSLARARASI SİYASET	34
<i>Uluslararası İlişkilerde Lider Yönetici Geliştirmenin Artan Önemi ve Yeni Yaklaşımlar (Dr. Nural AGAT YEMİŞÇİ)</i>	34
<i>Kıbrıs Barış Harekâtı Sonrası Türkiye-Batı Paktı İlişkilerindeki Değişim (Mehmet ÖZBAY, Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER)</i>	35
<i>Sosyalist Enternasyonal ve CHP’nin Durumu (Rıza Can ÖZDEMİR)</i>	36
<i>Ahmet Al-Şara’nın Psikoanalizi ve Dış Politikası: Politik Psikoloji Bağlamında Bir İnceleme (Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA, Hasret KUL)</i>	37
<i>Soğuk Savaş Sonrası Balkanlar’da Göç Dinamikleri: Nedenleri, Eğilimleri ve Sonuçları (Hatice KOÇAN KILIÇ, Doç. Dr. Volkan TATAR)</i>	38

AMAÇ VE KAPSAM

İstanbul Arel Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü tarafından düzenlenen **II. Siyaset ve Yönetim Ulusal Kongresi**, “Yerelden Küresele Kalkınma ve Çevre Dinamikleri” başlığı altında, kalkınma ve çevre temelli meselelerin disiplinler arası bir yaklaşımla tartışıldığı bir zemin oluşturmuştur. Bu kongreyle amaçlanan, kalkınma politikalarının yalnızca ekonomik büyüme hedeflerine indirgenmediği; çevresel sürdürülebilirlik, toplumsal adalet, yönetim kalitesi ve demokratik katılım gibi çok boyutlu dinamiklerin birlikte ele alındığı özgün akademik katkılar üretmektir. Küresel düzeyde yaşanan iklim krizleri, sosyo-ekonomik eşitsizlikler ve kaynak yönetimi sorunları, yerel düzeyde geliştirilen stratejilerle daha yakından ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda kongrede sunulan bildiriler, kalkınma sürecine dair uluslararası örnekleri ve kavramsal yaklaşımları yerel uygulama deneyimleriyle birlikte ele alarak hem kuramsal hem pratik boyutta zengin bir içerik sunmuştur. Çalışmalar; çevre yönetiminden dijital dönüşüme, yerel yönetimden sosyal politikaların yeniden yapılandırılmasına kadar uzanan geniş bir çerçevede, mevcut politika pratiklerinin olanaklarını ve sınırlılıklarını sorgulamıştır. Çevresel sorunlara yönelik kamu politikalarının etkinliğinden, yerel yönetimlerin artan rolüne; döngüsel ekonomi, yeşil finansman, iklim dayanıklılığı gibi güncel konulara; toplumsal cinsiyet perspektifinden kamu hizmetlerinin yeniden tanımlanmasına kadar çok çeşitli alanlar, katılımcılar tarafından eleştirel bir süzgeçten geçirilmiştir. Kongrede ayrıca sürdürülebilirlik odaklı yeni yönetim biçimleri, kamu-özel sektör etkileşimleri ve sosyal sorumluluk temelli yerel kalkınma yaklaşımları gibi konular da farklı akademik ve kurumsal perspektiflerden değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, kamu yönetimi alanında yaşanan yapısal dönüşümler, anayasal çerçeveler, kamu personel sistemi, yurttaş katılımı ve yeni medya araçlarının kamu politikalarına etkisi gibi meseleler, değişen yönetim paradigmasının izleri doğrultusunda yeniden ele alınmıştır. Dijitalleşmenin, sosyal hizmet sunum modellerini nasıl dönüştürdüğü; veri temelli karar alma mekanizmalarının katılımcılığı nasıl şekillendirdiği gibi sorulara teorik ve uygulamalı yanıtlar aranmıştır. 23 Mayıs 2025 tarihinde İstanbul Arel Üniversitesi Kemal Gözükara Yerleşkesi’nde hibrit olarak düzenlenen kongre; disiplinler arası akademik üretimi destekleyen, yerel deneyimleri küresel kalkınma hedefleriyle buluşturan ve sürdürülebilir bir gelecek için çok aktörlü iş birliğini ön plana çıkaran bir tartışma alanı sunmuştur. Kongre çıktılarının, kalkınma ve çevre politikalarının düşünsel çerçevesini genişletmesi ve kamu politikaları alanındaki teorik birikime katkı sağlaması hedeflenmektedir.

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Volkan TATAR,

İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Kongre Koordinatörü)

Prof. Dr. Aslı KELKİTLİ

İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Kongre Eş Başkanı)

Dr. Öğretim Üyesi, Sibel ÇALIŞKAN ERCAN

İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Kongre Eş Başkanı)

Araştırma Görevlisi, Çiğdem SOFUOĞLU

İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Araştırma Görevlisi, Eray KARA

İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Araştırma Görevlisi, Buğra Alemşah ERTUĞRUL

İstanbul Arel Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Cüneyt AKALIN
Emekli Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Hülya EŞKİ UĞUZ,
Selçuk Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Prof. Dr. Burak GÜLBOY
İstanbul Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Prof. Dr. Şenol KANTARCI
Akdeniz Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Prof. Dr. Hakan REYHAN
Hitit Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Prof. Dr. Uğur ÖZGÖKER
İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Prof. Dr. Levent ÜRER
İstanbul Aydın Üniversitesi, Kamu Yönetimi

Doç. Dr. Aylin ERDOĞDU
İstanbul Arel Üniversitesi, Finans ve Bankacılık

Doç. Dr. Gökmen KILIÇOĞLU
Düzce Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Doç. Dr. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Doç. Dr. Doğan Şafak POLAT
Kent Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Doç. Dr. Ayşen SATIR REYHAN
Hitit Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Doç. Dr. Pelin SÖNMEZ
Kocaeli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Doç. Dr. Emre OZAN
Kırklareli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Doç. Dr. Nuri Gökhan TOPRAK
Kırklareli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Dr. Öğr. Üyesi Veysel DİNLER
Hitit Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Hilal KUVVETLİ YAVAŞ
İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Finans

Dr. Öğr. Üyesi Selma ŞEKERCİOĞLU BOZACIOĞLU
İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler

Dr. Levent UZUNÇIBUK
Emekli Öğretim Üyesi

KONGRE PROGRAMI

MİNİ KONFERANS SALONU

1. Oturum: Çevre Politikaları

Oturum Saati: 10:30 – 12:00

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN

- **Atık Yönetiminde Kamu-İşletme-Tüketici İş Birliği**
Prof. Dr. Mehmet MARANGOZ, Arş. Gör. Oğuzhan GÜNEŞ
- **Güney ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Ekonomik Büyümenin, Yenilenebilir Enerjinin ve Küreselleşmenin Ekolojik Ayak İzi Üzerindeki Etkisi**
Dr. Öğr. Üyesi Aslı OKAY TOPRAK
- **Ekomarksist Perspektiften Su Krizi: Sebepler ve Sonuçlar**
Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN
- **Azerbaycan'ın Enerji Geleceği: Yeşil Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik**
Öğr. Gör. Derya DEĞER ÇEKİÇ, Öğr. Gör. Mert Umut DÖLEK
- **2023 Türkiye/ Kahramanmaraş Merkezli Depremden Etkilenen Kentlerin Ekolojik Çevre Tasarımına Uygun Olarak Yeniden Yapılandırılması: Bir Çevre Etiği Yaklaşımı**
Onur ÇİMEN

2. Oturum: Yerel Yönetim Politikaları

Oturum Saati: 13:00 – 14:30

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi SELMA ŞEKERCİOĞLU BOZACIOĞLU

- **İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Kopenhag Kenti Örneği**
Doç. Dr. Adnan SÖYLEMEZ
- **Yerel Yönetimlerde Döngüsel Ekonomi Uygulamaları: Ankara, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri Örneği**
Dr. Öğr. Üyesi Salih Ziya KUTLU, Deniz ÖZÇELİK
- **Yerel Yöneticilerin Çevre Söylemleri: İstanbul İlçe Belediyelerinin Stratejik Planlarında Ekoloji ve Kalkınma Dengesi**
Arş. Gör. Ece Bengi TÜFEKÇİOĞLU
- **Yerel Kalkınmada Halkçı Yöntem: Toplumcu Belediyecilik**
Arş. Gör. Eray KARA
- **Artvin Belediyesi Örneğinde 2024 Yılı Meclis Kararlarının İçeriksel ve Tematik Değerlendirmesi**
Melisa KOŞAR, Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN
- **Beylikdüzü Belediye Meclisi'nin 2024 Yılı Kararlarının Tematik Dağılımı Üzerinden Siyasal ve Yönetimsel Süreçlerin İncelenmesi**
Nursena ABDULLAHOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN ERCAN

3. Oturum: Küresel Kalkınma ve Örnek Vakalar

Oturum Saati: 15:00 – 16:30

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Aslı KELKİTLİ

- **Küresel Kalkınma Yolunda Kritik Küresel Engeller**
Prof. Dr. Muzaffer Ercan YILMAZ
- **Kalkınma ve Dış Politika İlişkisi: Güney Kore ve Türkiye Karşılaştırması**
Prof. Dr. Aslı KELKİTLİ
- **Eşitsiz Küreselleşme ve Kalkınmakta Olan Ülkeler**
Doç. Dr. Aslı EGE
- **Yeşil Büyüme Stratejileri ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerinden Bir İnceleme**
Dr. Öğr. Üyesi Canan Özge EĞRİ
- **Protestan Ahlakından Proje 2025'e: ABD'de Hristiyan Milliyetçiliği ve Ahlaki Ekonomi Ekseninde Muhafazakâr Kalkınma Vizyonu**
Arş. Gör. Çiğdem SOFUOĞLU Prof. Dr. Mehmet Akif OKUR
- **Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Türkiye'nin Kuzey Afrika Stratejisi**
Muhammet Mert DENİZ

BİRİNCİ SALON - 223

1. Oturum: Sürdürülebilir Kalkınma

Oturum Saati: 10.30 – 12:00

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hilal KUVVETLİ YAVAŞ

- **Örgütlerin Yönetiminde Sürdürülebilirlik Stratejisi: SKA Bazlı ESG Yönetimi**
Prof. Dr. İ. Melih BAŞ
- **Kutup Tarımı ve Sürdürülebilirlik: Geleceğin Tarımının Siyasal Boyutları**
Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA, Doç. Dr. M. Taragay AYÇE
- **“Faiz Sebep Enflasyon Sonuç” Bilim Dışı mı? Literatür Taraması ile İktisat Bilimi Kuralları Penceresinden Bakış**
Doç. Dr. Cüneyt DİRİCAN
- **Deglobalizasyon ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Geleceği**
Dr. Öğr. Üyesi Hilal KUVVETLİ YAVAŞ
- **Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Muhasebede Sürdürülebilirlik Raporlaması**
Arş. Gör. Dr. Selin KORKMAZ
- **Sürdürülebilirlikte Liderlik: Çevre ve Yönetim Perspektifi Üzerine Bir Değerlendirme**
Başak Nazhan YEŞİLYURT, Doç. Dr. Volkan TATAR

2. Oturum: Kamu Politikalarında Dönüşüm

Oturum Saati: 13:00 – 14:30

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Volkan TATAR

- **Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının Kurumsal Dönüşümü**
Bilgegül KUM
- **Türkiye’de Kamu Personel Yönetimi Sisteminin Yeniden Yapılandırılması: Cumhurbaşkanlığı Sistemine Geçiş**
Çağla BEKTAŞ
- **Türkiye’de Başkanlık Sisteminin Anayasal Yapısal Değişikliklere Etkisi: Karşılaştırmalı Bir İnceleme**
Yeşim OKSAK DOĞAN, Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER
- **Üniversite Öğrencileri Memnuniyetinin Doğal Dil İşleme Teknikleriyle Analizi**
Arş. Gör. Miray Gizem TOP, Arş. Gör. Buğra Alemşah ERTUĞRUL

İKİNCİ SALON - 224

1. Oturum: Sosyal Politikalar, Katılım ve Toplumsal Cinsiyet

Oturum Saati: 10:30 – 12:00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. M. Murat MENGÜ

- **Dijital Demokrasi, Yerel Yönetimler ve Yurttaş Katılımı: İstanbul ve Paris Belediyelerinin Karşılaştırılması**
Prof. Dr. Ersin ERKAN, Recep Abdullah ATİK
- **Toplumsal Cinsiyetin Kalkınma Söylemi Üzerinden Disipline Edilmesi: İdeolojik İnşa Perspektifinden Eleştirel Bir Okuma**
Doç. Dr. Güven ÖZDOYRAN
- **Kalkınma Planları ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları Çerçevesinde Türkiye’de Kent Konseyleri**
Dr. Öğr. Üyesi Osman KARACAN, Muhammed Musa İBRAHİMOĞLU
- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikalarının Yerel Yönetim Uygulamaları: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Örneği**
Nejla SAYILIR, Doç. Dr. Damla MURSÜL
- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Temalı Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışması: Eleştirel Bir Değerlendirme**
Esmâ GÜNNAR, Emel ERBAŞLI CANKI, Arş. Gör. Esra ÇINAR
- **COVID-19 Pandemisinde Sosyal Belediyecilik: İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Avrupa Belediyeleri Uygulamalarının Karşılaştırılması**
İlayda KAYMAK, Doç. Dr. Volkan TATAR

2. Oturum: Uluslararası Siyaset

Oturum Saati: 13:30 – 15:00

Oturum Başkanı: Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER

- **Uluslararası İlişkilerde Lider Yönetici Geliştirmenin Artan Önemi ve Yeni Yaklaşımlar**
Dr. Nural AGAT YEMİŞÇİ
- **Kıbrıs Barış Harekâtı Sonrası Türkiye-Batı Paktı İlişkilerindeki Değişim**
Mehmet ÖZBAY, Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER
- **Sosyalist Enternasyonal ve CHP'nin Durumu**
Rıza Can ÖZDEMİR
- **Ahmet Al-Şara'nın Psikoanalizi ve Dış Politikası: Politik Psikoloji Bağlamında Bir İnceleme**
Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA, Hasret KUL
- **Soğuk Savaş Sonrası Balkanlar'da Göç Dinamikleri: Nedenleri, Eğilimleri ve Sonuçları**
Hatice KOÇAN KILIÇ, Doç. Dr. Volkan TATAR

Atık Yönetiminde Kamu-İşletme-Tüketici İş Birliği

Mehmet MARANGOZ¹, Oğuzhan GÜNEŞ²

Özet

Atık yönetimi başta iklim kriziyle mücadele olmak üzere ülkelerin çeşitli sebepler doğrultusunda yatırımlar yaptığı ve teşvik uygulamalarında bulunduğu bir konudur. Atıkların istenildiği şekilde bertaraf edilmesi durumunda toplum sağlığının korunması, çevre kirliliğinin önüne geçilmesi ve doğru geri dönüşüm çalışmalarıyla maddi kazanç elde etme fırsatı oluşmaktadır. Ülkeler bu amaç doğrultusunda atık yönetimi çalışmalarını yaygınlaştırmakta ve bu çerçevede kanunlar oluşturmaktadır. Bunun yanında işletmeler de sosyal sorumluluk projeleriyle çevresel duyarlılık gösteren çalışmaları hayata geçirmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de atık yönetiminde kamu-işletme-tüketici iş birliğini açıklamak ve bunun sağlanmasına yönelik uygulamalar önermektir. Çalışma kavramsal bir çalışma olup literatür destekli yapılacaktır. Atık yönetim sürecinde Türkiye’de devlet, atıkları toplamak ve geri dönüşümünü sağlamak amacıyla kamu binaları başta olmak üzere belirli büyüklüğe sahip özel alanlarda (AVM, yurt, site vb.) atık kutuları kullanımını yasalarla zorunlu hale getirmiştir. Belirli standartlar ölçüsünde kullanılan atık kutularının sınırlı alanlarda bulunması son tüketiciye ulaşımında kısıtlayıcı bir engel olarak görülmektedir. Söz konusu sınırlandırmayı ortadan kaldırmak ve atık kazanımının daha verimli hale getirilmesini sağlamak amacıyla işletmelerin tüketicilerle iş birliği yapması tavsiye edilmektedir. Bununla birlikte işletmeler de geri dönüştürülmesi mümkün olan ürünler üreterek sürdürülebilirliğe katkı sağlamaktadır. Bu süreçte bilinç sahibi ve çevresel duyarlılığı yüksek tüketicilerin bu ürünleri almaya daha sıcak baktıkları ve bu ürünleri üreten işletmelere karşı pozitif duygular besledikleri bilinmektedir. Mevcut bilgiler doğrultusunda kamu-işletme-tüketici iş birliğinin arttırılması sonucunda atık kazanımında elde edilecek olan verimliliğin artacağı düşünülmektedir. Söz konusu iş birliği çeşitli şekillerde hayata geçirilebilmekle birlikte bu konu literatür destekli olarak detaylı bir şekilde ele alındıktan sonra uygulamaya yönelik öneriler getirilecektir. Çevre konusu kapsamında atık yönetiminin önem kazandığı günümüzde bu çalışmanın hem bu alanda çalışmak isteyenlere hem de uygulamacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atık Yönetimi, Sürdürülebilirlik, Kamu, İşletme, Tüketim

¹ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İşletme Bölümü, mehmetmarangoz@mu.edu.tr

² Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, Havacılık Yönetimi Bölümü, oguzhangunes@arel.edu.tr

Güney ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Ekonomik Büyümenin, Yenilenebilir Enerjinin ve Küreselleşmenin Ekolojik Ayak İzi Üzerindeki Etkisi

Aslı OKAY TOPRAK¹

Özet

Bu çalışma, 1990-2020 döneminde 8 Güney ve Doğu Avrupa ülkesi (Arnavutluk, Bosna Hersek, Hırvatistan, Kuzey Makedonya, Çekya, Yunanistan, Estonya ve Macaristan) için; yenilenebilir enerji tüketiminin toplam tüketim içindeki payının, kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasılabın (GSYİH), Küreselleşme Endeksinin ve nüfus yoğunluğunun ekolojik ayak izi üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırmada kullanılan yöntem arayışı, görünüşte ilişkisiz regresyon (SUR) modelidir. Bu model, ülkeler arasındaki karşılıklı bağımlılıkları ve ülke düzeyindeki farklılıkları dikkate alarak bölgesel analizlerin yapılmasına olanak tanımaktadır. SUR modeli sonuçlarına göre, ekonomik büyümenin ekolojik ayak izi üzerindeki etkisini gösteren parametre; Bosna Hersek, Hırvatistan, Kuzey Makedonya ve Estonya'ya ait modellerde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu ülkelerden yalnızca Kuzey Makedonya'da ekonomik büyüme ile ekolojik ayak izi arasında negatif bir ilişki gözlenmiştir. Diğer üç ülkede ise ekonomik büyüme, ekolojik ayak izini artırmaktadır. En yüksek artış Hırvatistan'da görülmüştür. Yenilenebilir enerjiye ilişkin parametre Arnavutluk, Bosna Hersek, Kuzey Makedonya, Çekya, Yunanistan, Macaristan ve Hırvatistan için anlamlı çıkmıştır. Bu ülkelerde söz konusu ilişkinin yönü negatiftir; ancak ekonomik büyümenin artırıcı etkisine kıyasla yenilenebilir enerjinin ekolojik ayak izini azaltıcı etkisi oldukça düşük düzeydedir. Küreselleşme ve nüfus yoğunluğunun istatistiksel olarak anlamlı olduğu ülkelerde bu değişkenlerin ekolojik ayak izi üzerindeki artırıcı etkisi sınırlı kalmaktadır. SUR modeli sonuçları, incelenen ülkelerde yenilenebilir enerji kullanımının çevre dostu etkisinin, ekonomik büyümenin yarattığı çevre tahribatının oldukça gerisinde kaldığını göstermektedir. Ayrıca bu ülkelerde, küreselleşme yoluyla beklenen yeşil teknoloji transferinin de düşük düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Ekonomik büyüme, doğrudan daha fazla doğal kaynak kullanımı ve karbon salımıyla ilişkilidir; bu da ekolojik ayak izini hızla artırmaktadır. Buna karşın yenilenebilir enerji, yapısal ve sistemsel dönüşüm gerektirir ve bu dönüşümün etkisi genellikle uzun vadede ortaya çıkar. Küreselleşme ise dolaylı, uluslararası düzeyde dağılmış ve ölçülmesi zor çevresel etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle, küreselleşmenin ekolojik ayak izi üzerindeki etkisi, ekonomik büyümeye kıyasla daha düşük düzeyde kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Büyüme, Yenilenebilir Enerji, Ekolojik Ayak İzi, Küreselleşme, Görünürde İlişkisiz Regresyon

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, a.okaytoprak@klu.edu.tr

Ekomarksist Perspektiften Su Krizi: Sebepler ve Sonuçlar

Sibel ÇALIŞKAN ERCAN¹

Özet

Bu alıőma, küresel ölçekte giderek derinleşen su krizini, kapitalist üretim iliőkilerinin doğa üzerindeki tahakkümü ve tahribatı bağlamında ele alarak, meseleyi ekomarksist bir perspektiften değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde su kıtlığı, artan nüfus, iklim değişikliği ve altyapı eksiklikleri gibi teknik ya da çevresel nedenlerle açıklanmaya çalıőılmakta; ancak bu yaklaşımlar, sorunun altında yatan yapısal ve sistemsel dinamikleri göz ardı etmektedir. Ekomarksist kuram, özellikle John Bellamy Foster'ın "metabolik yarılma" ve James O'Connor'ın "ikinci çeliőki" kuramı üzerinden, doğa ile sermaye birikimi arasındaki çatıőmalı iliőkiyi analiz etmekte ve su krizinin arkasındaki ideolojik, ekonomik ve sınıfsal süreçleri görünür kılmaktadır. Çalışmada, eleştirel kuram temelli nitel bir yöntem izlenmiőtir. Literatür taraması yoluyla ekomarksist kuramsal yaklaşımlar sistematik biçimde incelenmiőt; suyun metalaőma süreci, kamu hizmetlerinden piyasa iliőkilerine devri, neoliberal özelleştirme politikaları ve bu süreçlerin doğrudan ya da dolaylı olarak suya erişimde yarattığı eőtisizlikler analiz edilmiştir. Ayrıca Latin Amerika, Afrika ve Türkiye gibi farklı bağlamlardan seçilen örnek olay incelemeleriyle su krizinin sınıfsal etkileri, toplumsal direniőt biçimleri ve çevresel adaletsizlik dinamikleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel bulguları, su krizinin yalnızca teknik bir sorun olmadığını, bilakis kapitalist üretim tarzının yarattığı doğa-sömürüsü ve sınıfsal tahakküm biçimlerinin bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır. Suyun piyasa temelli yönetimi, kamusal bir hak olan suyu ulaőtılmaz bir meta haline getirmekte; bu durum özellikle kırılgan ve yoksul toplulukların yaşam koőtullarını daha da ağırlaőtırmaktadır. Suyun özelleőtirilmesi ve çok uluslu şirketlerin kontrolüne bırakılması, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda etik, ekolojik ve politik bir meseledir. Bu bağlamda çalışma, su krizine dair mevcut tartışmalara yapısal bir derinlik kazandırmayı ve ekomarksist kuramsal çerçevenin sunduğu eleştirel imkânlar üzerinden suyun yeniden kamu yararına ve ekolojik sürdürülebilirliğe dayalı biçimde yönetilmesinin gerekliliğini vurgulamayı hedeflemektedir. Sonuç olarak, ekomarksist yaklaşıma, hem krizlerin nedenlerini doğru analiz etme hem de alternatif, kolektif ve dayanışmacı su yönetimi modelleri deęiőtirme açısından güçlü bir kuramsal zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekomarksizm, Kapitalizm, Metabolik Yarılma, Neoliberalizm, Su Hakkı, Su Krizi, Su Yönetimi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, sibelcaliskan@arel.edu.tr

Azerbaycan'ın Enerji Geleceği: Yeşil Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik

Derya DEGER ÇEKİÇ¹, Mert Umut DÖLEK²

Özet

Bu çalışma, Azerbaycan'ın enerji politikasında gerçekleştirdiği yeşil dönüşüm sürecini, Yeşil Geçiş Planı temelinde analiz etmektedir. Ülkenin enerji sektörünü çeşitlendirme, karbon salınımını azaltma ve enerji güvenliğini güçlendirme hedefleri doğrultusunda izlediği stratejiler, bu dönüşümün hem ulusal hem de bölgesel düzeydeki etkilerini ortaya koymaktadır. Azerbaycan'ın yenilenebilir enerjiye yönelme nedenlerinin, uygulanan politikaların ve dönüşümün ekonomik ve çevresel getirilerinin belirlenmesi bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Temel araştırma soruları şu şekildedir: Azerbaycan'ın yenilenebilir enerjiye yönelmesinin başlıca nedenleri nelerdir? Yeşil Geçiş Planı hangi politikalar ve uygulamalar üzerine inşa edilmiştir? Bu dönüşümün olası ekonomik ve çevresel kazanımları nelerdir? Çalışma kapsamında kullanılan yöntem olarak, nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş; politika belgeleri, resmi raporlar, medya içerikleri ve sektör analizleri incelenmiştir. Ayrıca seçilen büyük ölçekli yenilenebilir enerji projeleri vaka analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, Azerbaycan, 2030 yılına kadar elektrik üretiminde yenilenebilir kaynakların payını %30'a çıkarmayı hedeflemekte; rüzgâr, güneş ve hidroelektrik yatırımlarını bu doğrultuda artırmaktadır. Akıllı şebekeler, enerji depolama sistemleri ve talep yönetimi uygulamaları, enerji verimliliğini ve şebeke dengesini iyileştirmektedir. Karabağ bölgesinde geliştirilen sürdürülebilir enerji altyapılarıyla “yeşil enerji bölgesi” konsepti hayata geçirilmektedir. Ayrıca, Azerbaycan, uluslararası enerji şirketleri ve komşu ülkelerle yeşil enerji odaklı iş birlikleri geliştirmektedir. Uzun vadeli başarı için, yeşil enerji teknolojilerine yatırımların artırılması, şeffaf ve tutarlı politikaların benimsenmesi, kamu bilincinin güçlendirilmesi ve uluslararası finansman ve uzmanlıktan faydalanmayı hedefleyen iş birliklerinin genişletilmesi önerilmektedir. Azerbaycan'ın sürdürülebilir enerjiye verdiği önem, ülkeyi yalnızca Hazar bölgesinde değil, küresel ölçekte de yeşil dönüşümün öncülerinden biri haline getirme potansiyeli taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Dönüşüm, Yenilenebilir Enerji, Azerbaycan, Sürdürülebilirlik, Enerji Güvenliği

¹ Öğr. Gör., Milli Savunma Üniversitesi, Kara Harp Okulu Dekanlığı, Yabancı Diller Bölüm Başkanlığı, Alparslan Savunma Bilimleri ve Millî Güvenlik Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm ABD Doktora Öğrencisi, derya.degercekic@msu.edu.tr

² Öğr. Gör., Milli Savunma Üniversitesi, Kara Harp Okulu Dekanlığı, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanlığı, Alparslan Savunma Bilimleri ve Millî Güvenlik Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm ABD Doktora Öğrencisi, mertumut.dolek@msu.edu.tr

2023 Türkiye/ Kahramanmaraş Merkezli Depremden Etkilenen Kentlerin Ekolojik Çevre Tasarımına Uygun Olarak Yeniden Yapılandırılması: Bir Çevre Etiği Yaklaşımı

Onur ÇİMEN¹

Özet

2023 yılında Kahramanmaraş merkezli depremler, kentlerin hem yeni bir anlayışla inşa edilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmış hem de depremden etkilenen kentlerin ekolojik çevre tasarımına uygun olarak yeniden yapılandırılması için fırsat yaratmıştır. Bu çalışma deprem kuşağında olan Türkiye'nin karşılaşması kuvvetle muhtemel ve deprem başta olmak üzere öngörülebilir felaketlerini önlemeyi konu edinmiştir. Literatür taraması yoluyla oluşturulan bu çalışma, insan yaşamının ve maddi manevi değerlerin sürdürülebilir bir biçimde korunması için kentlerin yeniden yapılanması bakımından önemli olduğuna değinmiştir. Afetlerin etkileri, kentlerin ekolojik çevre tasarımı prensipleri gözetilerek yeniden yapılandırması ile kontrol altına alınabilir. Bu durum da etkin, ilkeli politik ekonomi ile mümkün olabilecektir. Kırsaldan kentlere kontrolsüz göç kentlerin dokusunu bozmuş, hem kültürel olarak hem de ekolojik anlamda kontrol edilemez bir yapı-bozum durumu ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak doğal afetlerde çok can ve mal kaybı yaşanmıştır. Kentlerin doğal afetlere maruz kalması istenilen bir durum olmamakla birlikte çevresel sürdürülebilirlik ve çevre dengesi gözeterek kentleri yeniden tasarlamak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Sürdürülebilirlik en temel ifadesini ekonomi, çevre ve toplum arasındaki dengede bulmaktadır. Günümüzde başta deprem olmak üzere heyelan, çığ ve sel gibi tüm afet risklerinin iklim değişikliği zararlarını da gözeterek azaltacak, doğa ve teknoloji kaynaklı tehlikelerin afete dönüşmesini engelleyecek, kentsel ve kırsal yerleşimleri afetlere karşı dirençli kılacak bir kent politikasını oluşturmak zorunlu hale gelmiştir. Dünyada afetlerle mücadelede ana strateji olarak kabul edilen “risk azaltma” yaklaşımı, deprem ve diğer afetler meydana geldikten sonra, arama ve kurtarma, acil yardım ödemeleri, geçici barınma, kalıcı konut inşası gibi öncelik veren anlayışların önüne geçmelidir. Kent teorisi çerçevesinde, doğal afet sonrası yeniden yapılandırma sürecinde çevresel sürdürülebilirlik ve insan sağlığı etik değerler ile gözetilerek daha sağlıklı ve yaşanabilir kentsel alanlar oluşturulması hedeflenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Çevre, Deprem, Çevre Etiği, Kentsel Tasarım, Kent, Sürdürülebilir Kentsel Yaşam

¹ Kimya Mühendisi, Burdur Şeker Fabrikası, İşletme Birimi, onurcimen.tr@gmail.com

İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Kopenhag Kenti Örneği

Adnan SÖYLEMEZ¹

Özet

İklim değişikliği, küresel ölçekte hem çevresel hem de sosyo-ekonomik boyutlarda ciddi tehditler oluşturan bir sorundur. Bu mücadelede yerel yönetimler, özellikle kentsel alanlarda atılan adımlarla önemli bir rol oynamaktadır. Kopenhag, Danimarka'nın başkenti, iklim değişikliğiyle mücadelede dünya çapında örnek gösterilen bir kenttir. 2025 yılına kadar karbon nötr bir şehir olma hedefiyle hareket eden Kopenhag, sürdürülebilir ulaşım, yenilenebilir enerji ve akıllı şehir teknolojileri gibi alanlarda öncü politikalar geliştirmiştir. Kopenhag'ın stratejisi, üç temel alana odaklanmaktadır: ulaşım, enerji ve bina tasarımı. Şehir, bisiklet dostu altyapıyı yaygınlaştırarak toplam seyahatlerin %50'sini bisikletle gerçekleştirme başarısını elde etmiştir. Elektrikli toplu taşıma araçlarının kullanımı da yaygınlaştırılmıştır. Enerji alanında ise rüzgar çiftlikleri ve güneş enerjisi projeleri sayesinde şehrin büyük bir bölümü yenilenebilir enerji kaynaklarıyla beslenmektedir. Akıllı binalar ve enerji verimliliği ön planda tutularak, ısı pompaları ve güneş panelleri gibi teknolojilerle yıllık enerji tüketimi düşürülmüştür. Bu politikaların sonuçları oldukça etkilidir. Kopenhag, 1995 yılı baz alınarak karbon emisyonlarında %80 oranında azalma sağlamıştır. Hava kalitesinde belirgin iyileşmeler kaydedilmiş, vatandaşların çevreye duyarlı davranışları artmıştır. Ayrıca, bu projeler Kopenhag'ı küresel düzeyde bir model haline getirmiştir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki kentler için uygun maliyetli alternatifler sunan bu uygulamalar, diğer şehirler için de uyarlanabilir bir çerçeve oluşturmuştur. Çalışma, Kopenhag Belediyesi ve Danimarka kamu kurumlarının resmi belgeleri, raporları ve verileri üzerinden gerçekleştirilmiştir. İklim değişikliği stratejileri, enerji üretimi, ulaşım, bina altyapısı ve halkın bilinçlendirilmesi gibi ana başlıklar altında incelenmiştir. Ancak, bu süreçte bazı zorluklar da yaşanmıştır. Finansman eksikliği, kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve katılımı gibi konular, yerel yönetimlerin karşılaştığı başlıca engeller arasındadır. Buna rağmen, Kopenhag'ın deneyimleri, yerel yönetimlerin küresel iklim hedeflerine nasıl katkı sağlayabileceği konusunda ilham verici bir örnek teşkil etmektedir. Sonuç olarak, Kopenhag'ın başarı hikâyesi, sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliğiyle mücadeleyi birleştiren kapsamlı bir yaklaşımın önemini vurgulamaktadır. Bu çalışma, yerel yönetimlerin liderliğinde hayata geçirilen projelerin hem çevresel hem de sosyal faydalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kopenhag, İklim Değişikliği, Sürdürülebilirlik, Enerji Verimliliği, Yenilenebilir Enerji

¹ Doç. Dr, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, soylemez@selcuk.edu.tr

Yerel Yönetimlerde Döngüsel Ekonomi Uygulamaları: Ankara, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri Örneği

Salih Ziya KUTLU¹, Deniz ÖZÇELİK²

Özet

Günümüzde yaşanan çevre sorunları sürdürülebilir kalkınma, yenilenebilir enerji, geri dönüşüm ve sıfır atık gibi kavramların giderek popüler hale gelmesine neden olmuştur. Döngüsel ekonomi yaklaşımı da son yıllarda hem ekonomik verimliliği hem de çevresel duyarlılığı sağlaması nedeniyle bu kavramlara eklenmiş yeni bir yaklaşımdır. Kavram temel olarak, kaynakların uzun süreli kullanımını sağlamak olarak tanımlanmaktadır. Çalışmanın amacı, döngüsel ekonomi yaklaşımının yerel yönetim birimleri tarafından ne düzeyde benimsendiğini ve uygulama çeşitliliğinin ne kadar sağlandığını araştırmaktır. Çalışmanın yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi, araştırma deseni olarak ise örnek olay incelemesi tercih edilmiştir. Çalışmanın örnekleme amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenmiş, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2017 raporuna göre Türkiye'nin en gelişmiş illeri içinden en fazla nüfusa sahip üç ilin belediyeleri örneklem olarak seçilmiştir. Buna göre Ankara, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmanın önermesi, "Ankara, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri'nin döngüsel ekonomi yaklaşımına yönelik faaliyetleri yeterli düzeydedir" olarak belirlenmiştir. Bu önermeyi anlamlandırmak için kullanılan araştırma soruları ise; "Yerel yönetimler döngüsel ekonomik yaklaşımını faaliyetlerinde kullanmakta mıdır?" "Yerel yönetimler döngüsel ekonomi uygulamalarını çeşitlendirmişler midir?" "Yerel yönetimler döngüsel ekonomiye yönelik farkındalık oluşturma çalışmaları yapmakta mıdır?" olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında, belirlenmiş olan büyükşehir belediyelerinin 2023 yılı faaliyet raporları MAXQDA nitel veri analiz programına yüklenerek döngüsel ekonomi yaklaşımına ilişkin olarak oluşturulan kod sistemi ile kodlanmıştır. Çalışmanın sınırlılıkları ise, tek yıla ilişkin faaliyet raporlarının incelenmesi ve üç büyükşehir belediyesinin örneklem olarak belirlenmesidir. Sonuç olarak çalışmanın önermesi yanlışlanmış, belediyelerin atık yönetimi ve geri dönüşüm gibi alanlarda faaliyetleri olsa da, döngüsel ekonomi yaklaşımına yönelik faaliyetlerinin istenilen düzeyde olmadığı ve çeşitlendirilemediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Döngüsel Ekonomi, Geri Dönüşüm, Yerel Yönetim

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, ziyakutlu@comu.edu.tr

² Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, denizyuksel@comu.edu.tr

Yerel Yöneticilerin Çevre Söylemleri: İstanbul İlçe Belediyelerinin Strateji Planlarında Ekoloji ve Kalkınma Dengesi

Ece Bengi TÜFEKÇİOĞLU¹

Özet

Bu çalışma, İstanbul'daki ilçe belediyelerine ait 2020–2024 dönemi stratejik planlarında çevresel temaların kullanım biçimlerini ve bu temaların kalkınma vizyonları içindeki yerini analiz etmektedir. Araştırma, yerel yönetim süreçlerinde çevre söyleminin nasıl kurulduğunu ve ilçelerin farklı sosyoekonomik ve siyasal yapılarının bu söylemde nasıl yansıma bulduğunu sosyolojik bir perspektifle incelemektedir. Çalışmanın kuramsal çerçevesi, yönetsel aktörlerin çevresel söylemlerini şekillendiren Bourdieu'nün sermaye türleri ve yerel yönetimlerin artan politika üretme rolünü tartışan yerel yönetim kavramı üzerinden oluşturulmuştur. Araştırmada, İstanbul'un farklı gelir düzeylerine ve siyasal yönetimlere sahip 20 ilçe belediyesinin stratejik planları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Planlarda “çevre”, “sürdürülebilirlik”, “iklim değişikliği”, “yeşil alan” ve “geri dönüşüm” gibi anahtar kavramların geçiş sıklıkları sayısal olarak belirlenmiş, kavramların kullanıldığı temalar kodlanarak betimleyici bir analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları, çevre söyleminin ilçeler arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Daha yüksek sosyoekonomik profilli ilçelerde çevresel konuların daha bütüncül bir çerçevede ele alındığı, orta ve düşük gelirli ilçelerde ise çevrenin daha çok altyapı ve teknik hizmet başlıkları altında yer aldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca siyasal yönetim farklılıklarının çevreyi ele alış biçiminde etkili olduğu dikkat çekmektedir. Bu bulgular, yerel çevre politikalarının yalnızca ekolojik kaygılarla değil, ilçelerin sosyoekonomik yapıları ve siyasal pozisyonlanmaları doğrultusunda biçimlendiğini göstermektedir. Yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadelede üstlendikleri rolün güçlenmesi ve çevre politikalarının daha eşitlikçi, katılımcı ve uyum odaklı biçimde yapılandırılması önem taşımaktadır. Bu çalışma, yerel çevre söylemlerine dair güncel ve ampirik bir katkı sunarak literatürdeki bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Ayrıca, bulgular, yerel çevre stratejilerinin sosyoekonomik farklılıklar doğrultusunda nasıl çeşitlendiğine işaret ederek, farklı kent bağlamlarında yapılacak karşılaştırmalı araştırmalar için de bir zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye, Çevre, Stratejik Plan, Yerel Yönetim.

¹ Arş. Gör., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, ecebengi.saglamamer@medeniyet.edu.tr

Yerel Kalkınmada Halkçı Yöntem: Toplumcu Belediyecilik

Eray KARA¹

Özet

Toplumcu belediyecilik, 1850’li yıllardan sonra başta İngiltere’de bulunan Glasgow ve Birmingham olmak üzere pek çok sanayi kentinde sol partilerin yerel yönetimlerde iktidara gelmesi ile başlayan bir süreçtir. Bu süreç, 1871 yılında yaşanan Paris Komünü deneyiminin ardından Kıta Avrupası’nda da hız kazanmış ve 1980’li yıllara kadar etkisini büyük ölçüde sürdürmüştür. Neoliberalizmin yükselişi ile birlikte güç kaybeden toplumcu belediyecilik, özellikle 2008 Krizinin dünya genelinde kendisini hissettirmesi ve halkın temel hizmetler konusunda özel sektörden istediklerini alamaması nedeniyle de son 15 yıldır yeniden güç kazanmaya başlamıştır. Tarihsel anlamda makroekonomik süreçler ile birlikte çeşitli değişimlere uğrayan toplumcu belediyecilik, günümüzde yerel yönetimlerin sermayenin baskılarına karşı çıkabilme dürtüsüne yönelik bir çıkış noktası olarak görülebilir. Bu bağlamda, “toplumcu belediye” namı diğer “belediye sosyalizmi”; hukuk, hükümet ve iktisat arasında kaybolan ve kimsenin olmayan bir alandır. Bu alanı anlamak için öncelikle “hizmetin genişlemesi” olgusunu açıklamak gerekir. Sanayi kentlerinden önce daha küçük bir ölçekte sunulan hizmetlerin artık harcama yapısı, iletim ve dağıtım, yatırım gibi pek çok unsuruyla beraber genişlediği anlaşılmıştır. Bununla birlikte kentlilerin talepleri de büyürken, kentin bağlamı da farklılaşmaya başlamıştır. Özellikle suyun ve enerjinin özelleştirilmesine karşı çıkmanın bir adı olan toplumcu belediyecilik, çeşitli ideolojik tartışmaları içerisinde barındırır da günümüzde de halkçı yerel kalkınmanın yegâne yoludur. Türkiye’de başta Fatsa Deneyimi olmak üzere 1970’li yıllarda önemli bir yaşam alanı bulan bu anlayış, 1980 ve sonrası dönemdeki neoliberal anlayış ile birlikte sermayenin çıkarları doğrultusunda geri planda bırakılmıştır. Toplumcu belediyeciliğin 1990’lı yıllarda yeniden yükselmesi ise, kendisine Paris Komünü’nü örnek alan Porto Alegre deneyimi ile başlatılırken, 2008 Ekonomik Krizi’nin etkileri ve “başka bir dünyanın mümkün olabileceği” felsefesi ile paralel şekilde, başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada yeniden beledileştirme dalgası ile yaşanmıştır. Nihayetinde son yıllarda, geçmişte merkezi iktidarı kazanmanın yollarından biri de olan toplumcu belediyeciliğin, pek çok ülkede yeniden yükseldiği görülmekte ve bu durumunun halkın çıkarları doğrultusunda gelişen yerel kalkınma için en önemli yol olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Kalkınma, Toplumcu Belediyecilik, Yeniden Beledileştirme

¹ Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, eraykara@arel.edu.tr

Artvin Belediyesi Örneğinde 2024 Yılı Meclis Kararlarının İçeriksel ve Tematik Değerlendirmesi

Melisa KOŞAR¹, Sibel ÇALIŞKAN ERCAN²

Özet

Bu çalışma, Artvin Belediye Meclisi'nin karar alma süreçlerini ve bu süreçlerin belediye yönetimi üzerindeki yansımalarını çok boyutlu biçimde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, meclis kararlarının kapsamı, içeriği ve etkileri; imar planlaması, mali yönetim, sosyal hizmetler, ulaşım, belediye iştirakleri ve katılımcı yönetim mekanizmaları gibi temel belediye faaliyet alanları çerçevesinde ele alınmıştır. Bu bağlamda Artvin Belediyesi'nin kurumsal yapısı, yönetsel tercihleri ve hizmet anlayışı sistematik biçimde ortaya konulmaktadır. Çalışmanın temel amacı, alınan kararların kamu yararına hizmet etme düzeyini değerlendirmek; şeffaflık, hesap verebilirlik, sosyal adalet ve katılımcılık ilkeleri doğrultusunda yönetsel işleyişin niteliğini ortaya koymaktır. Ayrıca, kararların yerel kalkınma hedefleriyle ne derece örtüştüğü, şehir planlaması ve sosyal politika üretimi üzerindeki etkileri de sorgulanarak, Artvin Belediyesi örneğinden hareketle eleştirel ve geliştirici bir perspektif sunulması hedeflenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemleri kapsamında doküman taraması ve içerik analizi teknikleriyle yürütülmüştür. 2024 yılına ait Artvin Belediye Meclisi karar tutanakları sistematik biçimde incelenmiş, kararlar tematik başlıklar altında sınıflandırılmış ve bağlamsal bir çerçevede değerlendirilmiştir. Ayrıca, mevcut literatürle karşılaştırmalı analiz yapılarak bulguların kuramsal temellere dayandırılması sağlanmıştır. Elde edilen bulgular, Artvin Belediye Meclisi'nin mali şeffaflık, sosyal sorumluluk, planlı kentleşme ve hizmetlerde verimlilik ilkelerini önceliklendiren bir yönetim anlayışını benimsediğini göstermektedir. Meclisin yüksek oranda oy birliğiyle karar alma eğilimi, uzlaşıya dayalı ve katılımcı bir siyasi kültürün varlığına işaret etmektedir. Özellikle imar düzenlemeleri, sosyal yardımlar, ulaşım yatırımları ve belediye iştiraklerinin yönetimine yönelik kararlar, hizmet sunumu ve kurumsal işleyişte dengeli ve stratejik bir yaklaşım izlendiğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma, yerel yönetimlerde karar alma süreçlerinin pratik bir örnek üzerinden analiz edilmesine katkı sunarak, alan yazınında uygulamalı çalışmalara özgün bir örnek kazandırmaktadır. Artvin Belediyesi örneği üzerinden yerel demokrasinin kurumsal işleyişi, yurttaş katılımı ve yönetsel hesap verebilirlik gibi temel ilkeler üzerine yeni değerlendirme imkânları sunmakta; benzer ölçekteki belediyeler için karşılaştırmalı analiz ve politika önerisi geliştirme potansiyeli taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Artvin Belediyesi, Belediye Meclisi, İçerik Analizi, Nitel Araştırma, Siyasal Katılım, Yerel Demokrasi, Yerel Yönetimler

¹ Lisans Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, melisakosar01@icloud.com

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sibelcaliskan@arel.edu.tr

Beylikdüzü Belediye Meclisi'nin 2024 Yılı Kararlarının Tematik Dağılımı Üzerinden Siyasal ve Yönetmel Süreçlerin İncelenmesi

Nursena ABDULLAHOĞLU¹, Sibel ÇALIŞKAN ERCAN²

Özet

Bu çalışma, Beylikdüzü Belediyesi'nin 2024 yılına ait Belediye Meclisi kararlarını içerik analizi yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, söz konusu kararların tematik dağılımı üzerinden yerel düzeydeki siyasal ilişkiler (parti grupları arasındaki etkileşimler, muhalefet-iktidar dinamikleri, ulusal siyasetin yerel düzeydeki yansımaları) ile yönetmel uygulamalar (hizmet sunumu, bütçe planlaması, imar düzenlemeleri) çok boyutlu bir biçimde analiz edilmektedir. Böylece, belediye meclisi kararlarının hem yerel yönetim pratiklerine hem de siyasal süreçlerin yerel tezahürlerine nasıl yansıdığı bütüncül bir çerçevede değerlendirilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel sorusu, "Beylikdüzü Belediye Meclisi'nin 2024 yılı kararları, içeriksel temaları doğrultusunda siyasal etkileşimler ve yönetmel süreçlerle nasıl bir ilişki sergilemektedir?" biçiminde formüle edilmiştir. Yerel yönetimler, yalnızca hizmet sunumuyla sınırlı olmayan; aynı zamanda katılım, temsil ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda işleyen siyasal yapılardır. Bu nedenle, belediye meclisleri sadece yönetmel kararların alındığı teknik kurullar değil, aynı zamanda yerel demokrasinin işlediği, siyasal ilişkilerin somutlaştığı alanlar olarak önem taşımaktadır. Bu çalışma da belediye meclislerini bu çift yönlü karakteriyle hem yönetmel karar alma süreçleri hem de siyasal etkileşimler bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; Beylikdüzü Belediye Meclisi'nin 2024 yılına ait kararları içerik analizi yoluyla sistematik biçimde incelenmiştir. Meclis kararları, içeriklerine göre idari düzenlemeler, imar ve şehircilik, mali işlemler, sosyal ve kültürel faaliyetler gibi ana kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma doğrultusunda belediyenin hizmet alanları, parti gruplarının tutumları, meclisteki iktidar-muhalefet ilişkileri ve karar alma süreçlerine etkileri tematik düzeyde analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, kararların büyük ölçüde teknik-administratif konulara odaklandığını ancak belirli oturumlarda ulusal siyasal gündemlerin dolaylı biçimde meclis müzakerelerine yansıdığını ortaya koymaktadır. Ayrıca partiler arası kutuplaşmanın genel olarak düşük düzeyde olduğu fakat bazı kararlarda belirgin görüş ayrılıklarının yaşandığı saptanmıştır. Bu durum, yerel düzeyde siyasal uzlaşının mümkün olabildiği alanlarla, çatışma potansiyeli taşıyan gündemlerin ayrıştığı bir yapıya işaret etmektedir. Sonuç olarak, belediye meclisi kararları yalnızca yönetmel işleyişi değil, aynı zamanda yerel düzeydeki siyasal kültür ve temsil ilişkilerini de yansıtan önemli bir veri kaynağıdır. Bu kararların içeriksel analizi, yerel yönetim süreçlerinin niteliğini anlamaya yönelik önemli ipuçları sunmakta; yerel demokrasinin işleyişine dair eleştirel bir bakış açısı geliştirmeyi mümkün kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belediye Meclisi, Belediye Meclis Kararları, Beylikdüzü Belediyesi, Yerel Demokrasi, Yerel Yönetimler

¹ Lisans Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, nsena2730@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sibelcaliskan@arel.edu.tr

Küresel Kalkınma Yolunda Kritik Küresel Engeller

Muzaffer Ercan YILMAZ¹

Özet

Bu çalışmanın amacı, küresel kalkınmayı tehdit eden bazı temel küresel sorunları irdelemek ve değerlendirmektir. Soğuk Savaş sonrasında yükselen küreselleşme eğilimi ve buna paralel olarak yaygınlaşan piyasa ekonomisi ile birlikte küresel kalkınma yolunda ümit verici bir döneme girilmiştir. Doğu-Batı gerginliği ortadan kalkmış, uluslararası toplumun artık refah ve kalkınmaya odaklanacağı beklentisi artmıştır. Ancak geçen otuz yılı aşkın sürede bu yöndeki beklentiler yerini büyük ölçüde hayal kırıklıklarına bırakmış durumdadır. Soğuk Savaş sonrası dönemde belirginleşen ve hala devam eden özellikle beş sorun, küresel kalkınma yönünde ciddi bir engel oluşturmuştur. Bu sorunlardan biri, artan ticari bloklaşma eğilimidir. AB, NAFTA, APEC gibi çok büyük çaplı ekonomik ve/veya siyasal entegrasyonların ortaya çıkması ya da belirginleşmesi, uluslararası serbest ticarete büyük ölçüde darbe vurmuştur. Blok içi ticari ilişkileri önceleyen günümüzde değişik isimler altındaki bu yapılar, üye ülkelerin refahlarını yükseltme çabası içinde olurken, blok dışı ülkelere ciddi ticaret sınırlamaları getirme eğiliminde olmuşlardır. Bir diğer sorun, anılan bu sorunla da bağlantılı olarak, “Kuzey-Güney” ayrımının derinleşmesidir. Mevcut veriler bir miktar kafa karıştırıcı olsa da istatistikler genellikle gelişmiş kuzey yarımküresi ülkeleri ile az gelişmiş veya gelişmekte olan güney yarımküresi ülkeleri arasındaki uçurumun büyüdüğünü göstermektedir. Üçüncü olarak piyasa ekonomisinin genişlemesi eşliğinde büyüyen yasadışı market, bir başka tehdit unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Yasaklanmış ürünlerin ticaretinden, kayıt dışı ekonomiye kadar uzanan geniş bir yelpazede boy gösteren yasadışı market, artan denetim mekanizmalarına rağmen varlığını sürdürmekte, adil olmayan ticaret faaliyetlerine yol açmaktadır. Dördüncü olarak, kimi ülkelerin hızlı ve kuralsız endüstrileşmelerine paralel olarak daralan kritik ve ikamesi güç kaynaklar, alternatif arayışlarına rağmen, insanlığın geleceğini tehdit eder bir görünüm sergilemektedir. Nihayet ABD-Çin Halk Cumhuriyeti başta olmak üzere, yakın dönem ABD yönetiminin yeni tarife politikalarıyla pek çok ülkeyi de içine alacak bir biçimde genişleyen ticaret savaşları, uluslararası ticaret hacmini daraltmak ve kritik kaynak ticaretini sınırlamak suretiyle küresel kalkınma önünde çok ciddi bir engel olarak varlık göstermektedir. Elbette tam bir liste teşkil etmeyen bu sorunların çatışma ile çözüm arasında nasıl bir yöne doğru evrileceği ise, uluslararası toplumun başat aktörlerinin politikalarına ve çözüm üretebilme kapasitelerine bağlı olacak gözükmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Kalkınma, Küresel Sorunlar, Küresel Ticaret Kısıtlamaları, Küresel Bloklaşma, Kuzey-Güney Sorunu, Yasadışı Piyasa, Ticaret Savaşları.

¹ Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, muzafferercan@uludag.edu.tr

Kalkınma ve Dış Politika İlişkisi: Güney Kore ve Türkiye Karşılaştırması

Fatma Aslı KELKİTLİ¹

Özet

II. Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde Asya ve Afrika'daki sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanmalarının ardından Kuzey Amerika ve Avrupa'daki ülkelerden ve toplumlardan politik istikrar, ekonomik büyüme ve insani gelişim alanlarında daha geride bulunan bu devletlerin daha iyi bir noktaya gelmeleri için başlayan kalkınma çalışmaları günümüze kadar ağırlıklı olarak iktisadi temelde ilerlemiştir. Mevcut çalışmalar devletlerin ekonomi ve ticaret politikalarına odaklanmış, dış politikanın ülkelerin kalkınma hedefleri üzerindeki etkisini inceleyen çalışma sayısı sınırlı kalmıştır. Literatür çoğunlukla büyük güçlerin az gelişmiş ülkelere yaptığı insani yardımlarla veya kalkınma yardımlarıyla ilgilenmiştir. Bu çalışmanın literatüre katkısı yükselen güçlerin kalkınma hedeflerinin gerçekleşmesinde dış politikanın etkisini Güney Kore ve Türkiye örnekleri üzerinden incelemek ve iki vakayı birbiriyle karşılaştırmaktır. Türkiye ve Güney Kore II. Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin liderlik ettiği Batı ittifakı içinde yer almıştır. İki ülke de 1960'lı yıllardan itibaren ekonomide ithal ikameci politikalar izlemiş, Güney Kore 1970'lerin ortalarından başlayarak bebek endüstrileri korumayı amaçlayan ve ihracatı teşvik eden kalkınmacı devlet modelini benimserken Türkiye 24 Ocak 1980 kararları ile dışa açık büyüme stratejisini uygulamaya sokmuştur. Hem Türkiye hem de Güney Kore Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'ne, G20'ye ve orta büyüklükteki güçlerin küresel yönetişime katkı sağlamaları için oluşturulmuş olan MİKTA'ya üyedir. Ankara ve Seul ayrıca Soğuk Savaş sonrasında uluslararası toplantılara ev sahipliği yapma, bölgesel çatışmaların çözümü için arabuluculuk yapma, insani yardım ve kalkınma yardımı sağlama gibi enstrümanları içeren aktif bir dış politika izlemektedir. Bu nedenle kalkınma ile dış politika arasındaki bağlantıyı analiz etmek için uygun iki örnektir. Bu çalışma teorik çerçeve olarak Spohr ve Silva tarafından 2017 yılında geliştirilen modeli kullanacaktır. Bu modele göre dış politika kalkınmayı politik ve ekonomik olarak iki alanda etkilemektedir. Politik alanda kaynak arama hakları, uluslararası işbirliği ve uluslararası projeksiyon yer alırken ekonomik alanda ticari teşvikler, yatırım politikaları ve ekonomik, finansal ve ticari müzakereler yer almaktadır. Çalışmanın temel sorusu hangi ülkede kalkınma ve dış politika arasındaki bağlantının daha yüksek olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, Dış politika, Güney Kore, Türkiye

¹ Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, aslikelkitli@arel.edu.tr

Eşitsiz Küreselleşme ve Kalkınmakta Olan Ülkeler

Aslı EGE¹

Özet

Küreselleşmenin bir merkezi ve bir de çevresi vardır. Küreselleşme kuramı, herkes için ortak yarara dayalı, birbiriyle bağlantılı bir dünya varsaysa da, küreselleşmenin hedef ülkeleri, küreselleşme sürecinde çevresel statüleri nedeniyle bu sürecin toplumsal veya kültürel etkilerini kontrol etmeye çalışan veya bunlara direnen ülkelerdir. Bu ülkeler küreselleşmeye dair içerik ister bilgi, ister eğlence, ister hizmet, ister tüketim malları olsun, kültürel egemenliklerinin tehdit altında olduğunu hissetmektedir. Küreselleşmenin çekirdek ülkeleri ise daha fazla özgüvene sahiplerdir ve uluslararası kurumlar aracılığıyla bu içeriğin serbest dolaşımını garanti altına almak için uygun normlar üzerinde çalışmaktadır. Küreselleşmenin bu çekirdek ülkeleri aynı zamanda IMF ve Dünya Bankası gibi küresel kurumlar aracılığıyla egemenliklerini sürdürmektedir. Bu siyasal ve ekonomik egemenlik göz önüne alındığında, özellikle kalkınmakta olan devletlerin küreselleşmeye karşı duruşları, özünde siyasal olan ancak kültürel boyutta ifadesini bulan bir tehdit algısıyla birlikte gelişmektedir. Olayın diğer güvenlik ve ekonomik boyutları da söz konusudur. Ulusal güvenlik düzleminde, kalkınmakta olan devletler, üniter devlete karşı daha çok mikro etnik ayrılıkçı hareketlerle ilgilenirken, ekonomik düzeyde devletin birikim ve dağıtım işlevleriyle ilgilenmektedirler. Ancak asıl tartışma Batı'nın evrenselciliği ve onunla ilişkili kitle kültürü ile yerel kültürün özgünlüğü arasında yaşanmaktadır. Bu bildiri eşitliksiz küreselleşmenin kalkınmakta olan ülkeler açısından, özellikle kültürel egemenlik nosyonu çerçevesinde etkilerini incelemektedir. Amaç, küreselleşmenin eşitliksiz boyutunu kalkınmakta olan ülkeler açısından egemenlik nosyonu bağlamında ortaya koymaktır. Sonuçta, kalkınmakta olan ülkeler küreselleşmeye mecbur oldukları kadar, aynı zamanda bu sürece karşı bir tehdit algısı da beraberinde gelmektedir. Orta Doğu'nun kalkınmakta olan Müslüman ülkeleri bu anlamda özel bir araştırma konusudur. Bildirinin metodolojisi nitel kaynakça araştırmasına dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Kalkınmakta Olan Ülkeler, Egemenlik, Kültür.

¹ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, asli.ege@marmara.edu.tr

Yeşil Büyüme Stratejileri ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerinden Bir İnceleme

Canan Özge EĞRİ¹

Özet

Küresel iktisadi büyüme modelleri, artan çevresel sorunlar ve iklim değişikliğinin etkileri karşısında önemli bir dönüşüm sürecine girmiştir. Geleneksel büyüme anlayışının çevresel sürdürülebilirlik üzerinde yarattığı olumsuz etkiler, yeni bir kalkınma paradigması olarak “yeşil büyüme” kavramının ön plana çıkmasına neden olmuştur. Yeşil büyüme; iktisadi ilerlemeyi, çevresel bozulmayı azaltarak sürdürmeyi ve doğal kaynakların verimli kullanımını teşvik etmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG’ler), iktisadi büyüme ve çevre koruma arasındaki dengeyi kurmayı hedefleyen küresel bir yol haritası sunmaktadır. Günümüzde iklim krizinin etkileri, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda iktisadi ve toplumsal düzeyde de ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle kalkınma politikalarının sürdürülebilirlik ilkeleriyle yeniden şekillendirilmesi giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yeşil büyüme stratejileri, iktisadi kalkınmanın doğal çevre üzerindeki baskısını azaltmakla kalmamakta, aynı zamanda enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kaynaklarının teşviki ve çevre dostu teknolojilerin yaygınlaştırılması yoluyla yeni ekonomik fırsatlar da sunmaktadır. Bu stratejiler, sadece çevre politikalarının değil, aynı zamanda istihdam, sanayi, tarım ve kentsel gelişim politikalarının da merkezinde yer almaya başlamıştır. Bu çalışma, yeşil büyüme stratejilerinin ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin farklı ülke pratikleri üzerinden nasıl hayata geçirildiğini betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Danimarka, Güney Kore, Almanya ve Kosta Rika gibi farklı coğrafi ve ekonomik bağlamlarda yer alan ülkelerin yeşil büyüme stratejileri incelenecektir. Her bir ülkenin geliştirdiği politikalar, uyguladığı programlar ve elde ettiği sonuçlar, kendi özgün koşulları çerçevesinde betimlenerek sunulacaktır. Çalışmanın amacı, seçilen ülke örnekleri üzerinden yeşil büyümenin farklı uygulama biçimlerini ortaya koymak ve bu politikaların sürdürülebilir kalkınmaya nasıl katkı sunduğunu açıklamaktır. Bu bağlamda, herhangi bir normatif değerlendirmeden ziyade, betimleyici bir yaklaşım benimsenerek, ülkelerin politika tercihlerinin ve uygulama süreçlerinin yapısal özellikleri analiz edilecektir. Elde edilen bulgular, gelecekte benzer stratejileri benimsemek isteyen ülkeler için karşılaştırmalı bir referans çerçevesi sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: İktisadi Büyüme, İktisadi Kalkınma, Sürdürülebilirlik, Yeşil Büyüme

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, İktisat Bölümü, cananozge.egri@klu.edu.tr

Protestan Ahlakından Proje 2025'e: ABD'de Hristiyan Milliyetçiliği ve Ahlaki Ekonomi Ekseninde Muhafazakâr Kalkınma Vizyonu

Çiğdem SOFUOĞLU¹, Mehmet Akif OKUR²

Özet

Bu çalışma, günümüz Amerikan sağında yükselen Hristiyan milliyetçiliğinin, seküler liberal kalkınma anlayışına alternatif olarak ahlaki ekonomi temelli bir kalkınma vizyonu sunduğu hipotezinden hareketle, kalkınmayı ekonomik faaliyetlerin ve ilişkilerin yalnızca piyasa mekanizmalarıyla değil, aynı zamanda kolektif ahlaki değer ve normlarla da şekillendiğini ifade eden ahlaki ekonomi çerçevesinde ele alır. Kalkınma bu bağlamda yalnızca ekonomik büyüme değil, aynı zamanda toplumsal düzenin kültürel, ahlaki ve kurumsal yeniden inşasını içeren çok boyutlu bir süreç olarak ele alınmaktadır. Amerikan kalkınma anlayışı tarihsel olarak üç aşamada şekillenmiştir: (1) Max Weber'in Protestan ahlakı olarak analiz ettiği çalışma disiplini ve tutumluluğu merkeze alan ahlaki temelli kapitalist rasyonalite, (2) 20. yüzyılın ortalarında Keynesyen yaklaşımın, devlet müdahalesi ve refah politikalarıyla toplumsal adaleti ön plana çıkararak kalkınmayı kamusal sorumlulukla ilişkilendirmesi ve (3) 1980 sonrası neoliberal dönüşüm ise kalkınmayı piyasa mekanizmalarına indirgeyerek teknokratik yönetimi ve bireysel rekabeti yücelten bir paradigma oluşturması. Bu paradigma, Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu dünya düzeninde, özellikle Sovyet komünizmine karşı liberal demokrasinin ahlaki ve ekonomik üstünlüğünü temsil eden bir araç olarak meşrulaştırılmıştır. Ancak 21. yüzyılda yükselen çok kutupluluk, küresel güç dengelerindeki kaymalar ve piyasa merkezli kalkınmanın sosyal, kültürel ve çevresel maliyetleri nedeniyle artan eleştirilerin odağı haline gelmiştir. Özellikle küresel Güney'de kalkınmanın tek yolu olarak Batı merkezli modellerin artık sorgulanmaya başlanması da Amerikan sağında ahlaki ve kültürel temellere dayanan alternatif kalkınma arayışları ivme kazanmıştır, Hristiyan milliyetçiliği kavramsallaştırması altında destek bulmuştur. Toplumsal düzenin belirli teolojik ve siyasal ilkeler etrafında yeniden inşasını savunan Hristiyan milliyetçiliği, modern liberalizme meydan okumaktadır. Çalışma, nitel içerik analizi yöntemiyle Project 2025: Mandate for Leadership politika belgesini; Hristiyan milliyetçiliğinin normatif yaklaşımlarını içeren Christian Nationalism: A Biblical Guide for Taking Dominion and Disciplining Nations ve The Case for Christian Nationalism metinlerini incelemektedir. Bulgular, bu metinlerin kalkınmayı dini ve kültürel normlar ekseninde yeniden tanımladığını ve Amerikan sağında post-liberal bir kalkınma paradigmasının oluştuğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hristiyan Milliyetçiliği, Ahlaki Ekonomi, Post-Liberalizm, Kalkınma Teorisi, Protestan Ahlakı

¹ Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, cigdemsofuoglu@yildiz.edu.tr

² Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, maokur@yildiz.edu.tr

Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Türkiye'nin Kuzey Afrika Stratejisi

Muhammet Mert DENİZ¹

Özet

Son yıllarda Türkiye'nin dış politikasında gözlemlenen çok boyutlu ve proaktif açılımlar, sadece diplomatik ve askeri araçlarla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda yumuşak güç unsurlarını da stratejik olarak kullanmaktadır. Bu çerçevede Türkiye'nin Kuzey Afrika ülkelerine yönelik artan ilgisi, özellikle tarım arazileri ve gıda güvenliği gibi kalkınma odaklı alanlarda dikkat çekmektedir. Türkiye'nin bu bölgede sürdürülebilir kalkınma iş birlikleri yoluyla nüfuzunu artırma girişimi, klasik jeopolitik çıkarların ötesinde, yapıcı bir dış politika aracı olarak yumuşak güce dayalı yeni bir stratejiyi yansıtmaktadır. Bu çalışma, "Türkiye, yumuşak güç kapasitesini kullanarak Kuzey Afrika'daki tarım arazilerine yönelik sürdürülebilir kalkınma politikalarıyla bölgesel etkisini nasıl artırmaktadır?" sorusunu merkeze almaktadır. Bu sorudan hareketle temel hipotez şu şekilde formüle edilmiştir: "Türkiye'nin Kuzey Afrika'daki tarım arazilerine dönük kalkınma yardımları, sürdürülebilir tarım projeleri ve teknik iş birlikleri, bölgedeki yumuşak güç kapasitesini artırarak Türkiye'nin dış politikadaki etkisini yapıcı biçimde derinleştirmektedir." Araştırma, nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde yapılandırılacaktır. Veri toplama sürecinde öncelikle Türkiye'nin TİKA, Dışişleri Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Kuzey Afrika ülkeleriyle gerçekleştirdiği iş birliklerine dair resmi belgeler, kalkınma projeleri raporları ve medya içerikleri incelenecektir. Çalışmada ayrıca içerik analizi ve söylem analizi tekniklerinden yararlanılarak Türkiye'nin dış politika söyleminin ve kalkınma söyleminin dönüşümü değerlendirilecektir. Araştırmanın temel beklentisi, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini sadece kültürel diplomasi ya da insani yardım ekseninde değil, kalkınmacı ve çevresel sürdürülebilirliğe odaklı stratejiler yoluyla da kurumsallaştırmaya başladığını ortaya koymaktır. Bu yönüyle çalışma, Türk dış politikasının geleneksel güvenlik merkezli paradigmasının ötesine geçerek, sürdürülebilir kalkınma temelli yeni bir dış politika vizyonu geliştirmeye başladığını ampirik olarak göstermeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışma hem yumuşak güç kuramlarının hem de sürdürülebilir kalkınma ve çevresel diplomasi yaklaşımlarının Türkiye'nin dış politikası bağlamında nasıl iç içe geçtiğine dair disiplinlerarası bir bakış sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Afrika, Türkiye, Türk Dış Politikası, Yumuşak Güç, Tarım Arazileri, Sürdürülebilir Kalkınma.

¹ Bilim Uzmanı, Bağımsız Araştırmacı, mertdeniz6134@gmail.com

Örgütlerin Yönetiminde Sürdürülebilirlik Stratejisi: SKA Bazlı ESG Yönetimi

İ. Melih BAŞ¹

Özet

Bildirimizde gerek kâr amaçlı özel gerekse kâr amaçsız özel ve kamusal örgütlerin yönetiminde Çevresel-Sosyal-Yönetişimsel (ESG) modelinin benimsenmesi ve bu modelin uygulanmasında BM SKA'ları (ve göstergeleri, hedefleri) setinin kullanılmasının irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu tür bir model örgütlerin hem yerel hem de küresel sürdürülebilir kalkınmaya katkılarının izlenmesine olanak sağlamaktadır. Bildirimiz kapsamında amaç tanımlamamızda anılan bağlamda gerek özel (Fortune Türkiye 500) gerekse kamusal örgütlerin anılan modeli kullanımı ele alınmıştır. Fortune 500 şirketin 104'ü çalışma kapsamında ele alınıp, şirketlerin sektörel dağılımı ise şöyledir: Maden ve metal (26 şirket), imalat (23), toptan perakende ve satış (13), enerji (10), inşaat (9), hizmet (7), otomotiv (7), lojistik (6), tarım ve hayvancılık (3). Ayrıca da Belediye (1). Bildiriye konu olan çalışmada kullanılan yöntem, şirketlerin dokümanlarının incelenmesi yöntemi olup, kapsama alınan kuruluşların sürdürülebilirlik raporlama sistemleri ESG kriterleri başlığında 60 genel ve 30 sektörel konu (toplam 90) açısından incelenmiştir. Bildiriye konu olan çalışmanın sonucunda varılan bulgularımıza göre, sektör şirketlerinin sürdürülebilirlik raporlarında SKA'lar kısmen kapsamaktadır. Araştırmada şirketlere verilen notların genel derecelendirilme notları ise şöyle olmuştur: A (mükemmel): 32 şirket; B (iyi): 41 şirket; C (orta): 17 şirket; D (yeterli): 13 şirket; E (zayıf): 1 şirket. Katılımcı şirketlerin yüzde 70'i sürdürülebilirlik bağlamında ortanın üzerinde bir performans yakalamış gözükmektedir. Orta not almışlar da eklenince oran yüzde 86,5'a ulaşmaktadır. ESG'nin E'si açısından araştırma sonuçlarına bakıldığında şirketlerin yüzde 70'i iyi durumda gözükmektedir. Ancak karbon ayak izini ölçenlerin oranı sadece yüzde 37 olarak çıkmıştır. ESG'nin S'si açısından araştırma sonuçlarına bakıldığında şirketlerin yüzde 42'si iyi durumda gözükmektedir. ESG'nin G'si açısından (governance yani yönetim ülkemizde kurumsal yönetim olarak girdi mevzuata girmiştir) araştırma sonuçlarına bakıldığında şirketlerin yüzde 57'si bu bağlamda iyi durumda gözükmektedir. Özellikle ESG modelinin E'si daha iyi uygulanıyor gözükürken S'si ve Y'si zayıf kalmaktadır. Araştırmaya katılan şirketlerin yüzde 71'inin sürdürülebilirlik uzmanı çalıştırdıkları belirlenmiştir. Yerel yönetimde sürdürülebilirlik raporlarında ise SKA amaçlarına yönelik göstergelerin yaklaşık yüzde 45'i ölçülmekte ve izlenmekte olup, performans düzeyleri de orta seviyededir.

Anahtar Kelimeler: ESG Raporlama, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Sürdürülebilirlik Raporlaması

¹ Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, İşletme (Türkçe) Bölümü, melihbas@arel.edu.tr

Kutup Tarımı ve Sürdürülebilirlik: Geleceğin Tarımının Siyasal Boyutları

A. İnci Sökmen ALACA¹, M. Taragay AYCE²

Özet

İklim krizinin etkilerinin giderek derinleştiği günümüzde, küresel gıda güvenliği meselesi yeni jeopolitik ve teknolojik açılımlarla ele alınmaktadır. Bu bağlamda, kutup bölgelerinde tarımsal üretim potansiyelinin değerlendirilmesi hem bilimsel hem de siyasal düzlemde ilgi çekici bir alan haline gelmiştir. "Kutup Tarımı ve Sürdürülebilirlik: Geleceğin Tarımının Siyasal Boyutları" başlıklı bu çalışma, Arktik ve Antarktik bölgelerdeki tarımsal faaliyetlerin çevresel, teknolojik ve siyasal etkilerini çok boyutlu bir perspektifle analiz etmektedir. Kutup tarımı kavramı, ekstrem iklim koşullarına rağmen gelişen yeni tarımsal teknolojilerin – özellikle dikey tarım, hidroponik sistemler ve yapay iklim kontrollü seraların – bu bölgelerde uygulanabilirliğini ve potansiyel sürdürülebilirliğini kapsamaktadır. Bununla birlikte, kutupların ekolojik hassasiyeti, biyoçeşitlilik üzerindeki olası etkiler ve yerli toplulukların hakları, bu tarım biçimlerinin sadece teknik değil aynı zamanda etik ve siyasal yönlerden de tartışılmasını gerektirmektedir. Bu çalışma, öncelikle kutup tarımının teknik altyapısını ve sürdürülebilirlik açısından taşıdığı potansiyeli değerlendirirken, ikinci bölümde bu gelişmenin uluslararası siyaset üzerindeki yansımalarına odaklanmaktadır. Arktik bölgesindeki toprakların ve kaynakların sahipliği meselesi, kutup tarımı yatırımlarını hangi ülkelerin yönlendireceği sorusunu gündeme getirirken, bu durum yeni bir "yeşil jeopolitik" çerçevenin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca, bu bölgelerde tarımsal faaliyetlerin artması, mevcut çevre rejimlerinin ve kutup hukukunun yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Çalışma, kutup tarımının yalnızca iklim değişikliğine karşı adaptasyon aracı değil, aynı zamanda yeni güç mücadelelerinin aracı olabileceğini öne sürmektedir. Küresel ısınma nedeniyle açılan yeni alanlar, devletlerarası rekabeti körüklerken, bu süreçte uluslararası iş birliği ve çevre koruma ilkeleri arasında bir denge kurmanın gerekliliği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, kutup tarımı, geleceğin tarım politikalarının merkezine oturabilecek potansiyele sahip olup, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde şekillendirilmediği takdirde, ekolojik ve siyasal riskler barındırmaktadır. Bu bağlamda, çalışma hem tarım teknolojileri uzmanlarına hem de çevre politikaları ve uluslararası ilişkiler alanında çalışan araştırmacılara yönelik çok disiplinli bir analiz sunmaktadır. Kutup bölgelerindeki tarımın geleceği, yalnızca teknik değil, aynı zamanda etik, kültürel ve siyasal sorumlulukları da beraberinde getiren karmaşık bir dönüşümün habercisidir.

Anahtar Kelimeler: Geleceğin Tarımı, Siyasal Tarım Politikaları, Sürdürülebilirlik, Kutup Tarımı, Gıda Güvenliği, İklim Değişikliği, Uluslararası İş Birliği.

¹ Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler (İngilizce) Bölümü, askinsokmen@arel.edu.tr

² Doç. Dr., Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Grafik Sanatları Bölümü, mehmettaragay.ayce@ibu.edu.tr

Faiz Sebep Enflasyon Sonuç” Bilim Dışı Mı? Literatür Taraması ile İktisat Bilimi Kuralları Penceresinden Bakış

Cüneyt DİRİCAN ¹

Özet

Pandemiden çıkışta üretim süreçleri ve arz, tedarik sorunları yaşanırken, Çin’in hala kapalı olmasını fırsat gören Türkiye ekonomi bürokrasisi, faiz indirimleri ile üretimi ve arzı arttırarak ihracat üzerinden cari açığı kapatmayı hedeflemişti. Ancak ana akımın sürekli vurguladığı (Taylor Kuralı) (negatif) reel faiz (getiri) kaygısı ile hareketlenen kur, küreselde petrol fiyatlarının artışı ve Rusya-Ukrayna Savaşı ile dış ticaret açığında tam tersi yönde bir etki yarattı. Paranın Yansızlığı Teorisi ile kredilerin amacı dışında kullanımı küreseldeki varlık ve emtia fiyatlarının artışına paralel olarak enflasyonu da arttırınca, döviz likiditesi (ana akımın swap hariç net rezerv iddiası gibi) kaygıları ve kur hareketi “Kur Korumalı Mevduat” ve “Makro İhtiyati Tedbirler” ile heterodoks mali politikaları öne çıkarmıştı. “COVID-19”, “Rusya-Ukrayna Savaşı” ve “Yüzyılın Depremi” ile siyah kuğuların görüldüğü bu (negatif reel faiz) dönem(in)e, faizin enflasyon yaratabileceği söylemine, para ve maliye politikalarında alınan makro ihtiyati tedbirlere, Türkiye’de başta iş çevreleri, ekonomi yorumcuları ve hatta akademisyenler olmak üzere, neoklasik ana akımda “iktisat deneyi yapıldı”, “bilim dışına çıkıldı”, “irrasyonel para politikaları uygulandı” deniyordu. Faiz teorileri, hipotez ve yaklaşımlar arasında Neo-Fisher Yaklaşımı, Modern Para Teorisi, Post-Keynesyen Görüş, Gibson Paradoksu, Wicksell Süreci, Keynesyen Arz Şokları (Karşıtlık), Finansal Represyon, vb. gibi farklı anlayışlar bulunmaktadır. Bunları konu veya baz alan literatürdeki farklı çalışmalar faizin enflasyon yaratabileceğini gösterdiği gibi, nedensellik ve ilişkinin yönü açısından faiz – enflasyon geçişkenliğinin çift taraflı olabileceğini de göstermektedir Deneyisel iktisat American Economic Association Jel kodlarında B5 altında yer alan heterodoks yaklaşım başlıklarından biridir. Dolayısı ile Türkiye Ekonomi Modeli ile heterodoks yaklaşımla denenene, yukarıdaki yaklaşım ve teorilerin bir kombinasyonu şeklinde uygulanan mali politikaların iktisat biliminde, literatüründe bizzat yer aldığı görülmektedir. İddia edildiği gibi irrasyonel olduğundan değil küreselde rasyonel olmayan siyah kuğu gelişmeleri nedeni ile istenen noktadan uzak kaldığı, düştüğü söylenebilecektir. Ancak enflasyonun çeşitleri vardır. Literatürdeki farklı çalışmalarda görülebileceği üzere her faiz artışı enflasyonu düşürmeyebileceği, her faiz indirimi de enflasyonu arttırmayacağı gibi, her faiz indirimi de ekonomiyi büyütmeyebilir, sorunlara çözüm olmayabilir. Bu yüzden ülke dinamiklerine ve zaman dilimlerine uygun politika setleri ile dogma, ezberlerden kaçınılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Faiz, Enflasyon, Ortodoks, Heterodoks, Türkiye Ekonomi Modeli, Para Politikası, Merkez Bankası

¹ Doç.Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, cuneytdirican@arel.edu.tr

Deglobalizasyon ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Geleceği

Hilal KUVVETLİ YAVAŞ¹

Özet

Dünya ekonomisinde son yıllarda ortaya çıkan korumacılık yönündeki eğilimler, küreselleşmenin tersine dönen bir sürecin yani deglobalizasyonun işaretlerini vermektedir. 1970’li yıllarda başlayan ve 1990’lı yıllarda hız kazanan küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan çok çeşitli ve birbiriyle ilişkili ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlar söz konusudur. 2008 Küresel Finans Krizi başta olmak üzere yaşanan ekonomik istikrarsızlıklar, COVID-19 pandemisi ile belirginleşen tedarik zinciri kırılganlıkları, jeopolitik gerilimler ve çatışmalar, imalat sanayinin küresel konfigürasyonunda yaşanan değişimlerin neden olduğu sanayisizleşme (deindustrialization), derinleşen gelir ve servet eşitsizlikleri, güvencesizlik, artan çevresel yıkım ve iklim değişimi, jeopolitik çatışmalar ve göç gibi sorunlar toplumlarda hoşnutsuzluklara yol açmakta, yeni arayışlara neden olmaktadır. Bu sorunlara karşı yeni yıkıcı dijital teknolojilere ve reshoring uygulamalarına dayalı bir yeniden sanayileşme (reindustrialization) arayışları olarak Endüstri 4.0 gibi stratejik politika gündemleri ortaya çıkmıştır. Son yıllarda önemi giderek artan en kritik küresel ve yerel politika gündemi ise Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) olmuştur. Avrupa Birliği, Japonya, Çin gibi ülkeler SKA’yı referans alan kapsamlı stratejiler geliştirmişlerdir. Ancak küreselleşmeyle birlikte 1980’li yıllardan itibaren hızla sanayisizleşen, finansallaşan, dünyanın en büyük tüketim toplumu haline gelen ABD’de Başkan Trump’ın ilk dönemiyle birlikte başlayan, Başkan Biden döneminde devam eden ve nihayet 2. Trump dönemiyle hız kazanan siyasi ve ticari politikalar, büyük bir altüst oluş olarak değerlendirilmektedir. Bu politikalarla uluslararası arenada çok taraflılık, sosyal, ekonomik ve çevresel iş birliği söylemlerinden tek taraflı ticari anlamda “komşuyu zarara uğratma” (beggar thy neighbour) politikalarına geçiş kuşkusuz önemli değişimlere ve gerilimlere neden olacaktır. Oysa SKA, küresel eşitsizliklerin derinleşmesini önleyecek kapsayıcı ve iş birliğine dayalı politikaların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma gündeminin geleceğinin nasıl şekilleneceği önemli bir soru haline gelmiştir. SKA açısından deglobalizasyon hem riskler hem de fırsatlar barındırmaktadır. Örneğin, korumacılık ve ticaret savaşları nedeniyle uluslararası iş birliğinin zayıflaması, iklim değişikliğiyle mücadele açısından uluslararası kurumların etkisini ve küresel koordinasyonu zorlaştıracaktır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için bu süreç, dış yatırımların, çeşitli finansal kolaylıkların ve teknoloji transferinin azalması nedeniyle sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada önemli zorluklara neden olabilir. Ancak deglobalizasyon çevresel sürdürülebilirlik açısından olumlu etkiler yaratabilecek bazı eğilimleri beraberinde getirme potansiyeline sahiptir. Örneğin üretim ve tüketimin yerelleşmesi ve tedarik zincirlerinin kısalması, karbon ayak izinin azaltılmasını sağlayabilir. Ayrıca ülkelerin kendi kaynaklarını daha verimli kullanmaya yönelmesi, döngüsel ekonomi uygulamalarını teşvik edebilir. Bu çalışmada, kavramsal çerçevenin ortaya konulmasının ardından öncelikle küreselleşme ve sürdürülebilir kalkınma ilişkisi ele alınacak, ardından güncel korumacılık ve deglobalizasyon eğilimlerinin ardındaki toplumsal dinamiklerin neler olduğu, sürdürülebilir kalkınma gündemi ve politikalarını nasıl etkileyeceği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Deglobalizasyon, Korumacılık, Sürdürülebilir Kalkınma, Sanayisizleşme

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman (İngilizce) Bölümü, hilalkuvvetliyavas@arel.edu.tr.

Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Muhasebede Sürdürülebilirlik Raporlaması

Selin KORKMAZ¹

Özet

Sürdürülebilir kalkınma, insan faaliyetlerini sağlayan doğal kaynakların dengesinde ve sürekliliğinde çevresel, ekonomik ve sosyal sürekliliğe dayanan bir kalkınma yaklaşımıdır. Sürdürülebilir kalkınma, daha yüksek bir yaşam standardı oluşturmayı içerir. Dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma, toplumların uzun süreli sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için sosyal ve ekonomik faktörler arasında bir denge oluşumunu gerektirir. Bugün, işletmeler sadece ekonomik olarak değerli değil, aynı zamanda ekolojik ve sosyal faktörleri de dikkate almaktadır. Bu açıdan bakıldığında, sürdürülebilirlik yaklaşımı, çevresel hassasiyeti, sosyal sorumluluğu ve kurumsal itibarı artıran bir değerdir. Bu durumu ölçmek için de bir sürdürülebilirlik raporu gereklidir. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, yalnızca yöntemlerin belirlenmesiyle sınırlı değildir. Aynı zamanda bu yöntemlerin doğru bir şekilde düzenlenmesi, kaydedilmesi ve raporlanması da gereklidir. Güvenilir bilgi ve raporlar, sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmayı mümkün kılarken, muhasebenin rolü de bu sürecin düzgün işlemesi için hayati bir öneme sahiptir. Sürdürülebilir raporlama, bir şirketin riskleri ve fırsatları etkili ve verimli bir şekilde yönettiğini, iyi bir finansal performansa sahip şirketlerin çevreye ve sosyal yaşama duyarlı olduğunu ve şirketin finansal olmayan performansının da izlenmesini sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik raporu, paydaşlara işletmelerin toplumdaki rolünü ve topluma katkılarını sağlar ve bu da ekonomik, ekolojik, sosyal ve yönetim konularında işletmelerin performansını gösterir. Muhasebede sürdürülebilir raporlama, şirketlerin yeni bir küresel sürdürülebilir ekonomiye entegrasyonu için gereken hedeflerde değişiklik yapmasına imkân sağlar. Sürdürülebilirlik raporları, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran ve kurumsal yönetimin karar süreçleri için önemli kaynaklar yaratan bir rapordur. Üç yönden oluşan sürdürülebilirliğin gelişimi ile birlikte, sürdürülebilirlik operasyonel olarak rapor edilebilmekte ve bu da muhasebe perspektifinden sürdürülebilirlik ihtiyacını göstermektedir. Geleneksel muhasebe sisteminin aksine, sürdürülebilirlik muhasebesi, sadece ticari faaliyetlerin ekonomik yönlerinin değil, aynı zamanda çevresel yönlerin ve sosyal yönlerinin toplum üzerindeki etkilerini ortaya koyduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik muhasebe sistemi tarafından işletmeler için hazırlanan sürdürülebilirlik raporlarının kullanımı ve bu sistemden elde edilen bilgiler yararlıdır. Bu bildiride, muhasebe ile ilişkili sürdürülebilir kalkınma amaçları ve her amacın kapsamındaki hedeflere muhasebenin verebileceği katkı ve güncel gelişmeler ışığında sürdürülebilirlik raporlama standartları ve yapılan düzenlemeler tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma, Sürdürülebilirlik Muhasebesi, Sürdürülebilir Raporlama

¹ Arş. Gör. Dr. İstanbul Arel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, selinkorkmaz@arel.edu.tr

Sürdürülebilirlikte Liderlik: Çevre ve Yönetim Perspektifi Üzerine Bir Değerlendirme

Başak Nazhan YEŞİLYURT¹, Volkan TATAR²

Özet

Günümüzde sürdürülebilirlik, yalnızca çevresel bir zorunluluk değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve yönetsel alanları da kapsayan çok boyutlu bir kavram haline gelmiştir. Özellikle iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı ve doğal kaynakların hızla tükenmesi gibi çevresel tehditler, bireyleri ve kurumları sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda hareket etmeye zorlamaktadır. Değişime uygun olarak liderlik, çevreyi koruma, etik sorumluluk taşıma ve uzun vadeli değer yaratmayı amaçlamaktadır. Bu noktada, sürdürülebilirlikte liderlik kavramı, bir fenomen olarak ortaya çıkmaktadır. Sürdürülebilir liderlik, sistematik düşünmeyi ve bütüncül bakış açısını gerektirmektedir. Bu liderler, çevresel duyarlılığı yönetim kararlarına entegre ederek hem kurumlarının rekabet gücünü artırmakta hem de topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmektedir. Karar alma süreçlerinde doğaya zarar vermeyen, çevre dostu alternatifleri ön planda tutmaktadır. Örneğin, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapmak, atık üretimini minimize etmek, karbon ayak izini azaltmak ve sürdürülebilir tedarik zincirleri kurmak bu liderlik anlayışının başlıca uygulamaları arasında yer almaktadır. Ayrıca sürdürülebilir liderler, sadece politikalar ve stratejiler geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda bu dönüşümü çalışanlara da benimsetmektedir. Eğitim programları, çevre bilinci çalışmaları, gönüllü projeler ve kurumsal sosyal sorumluluk girişimleri ile çalışan bağlılığı sağlanmaktadır. Bu sayede sürdürülebilirlik, kurum kültürünün ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Liderlik anlayışı yalnızca kurumsal düzeyde değil, bireysel sorumluluklar çerçevesinde de değerlendirilmektedir. Özellikle üniversiteler, hem örgüt hem de öğrencileri geleceğin karar alıcılarını yetiştirme sorumluluğuyla, sürdürülebilirlik farkındalığını artırmakla yükümlüdür. Ders içerikleri ve uygulamalarından, kampüs içinde gerçekleştirilen faaliyetlere, özel ve kamu işbirliklerinden, üniversite dışında ortaklıklara kadar her alanda çevresel sorumluluk taşıyan projelerde yer almak, sürdürülebilirliğin benimsenmesini kolaylaştırmaktadır. Bu bildiride, çevresel tehditlerin giderek arttığı bir dünyada sürdürülebilir liderliğin nasıl bir çözüm aracı olabileceği üniversite özelinde ortaya konmaktadır. Çalışma, özellikle üniversitelerin ve yöneticilerin sürdürülebilirlik ilkelerini hem kurum politikalarına hem de bireysel davranışlara entegre etmesi gerekliliğine odaklanmaktadır. Sorun, doğaya zarar veren yönetim anlayışlarının devam etmesi ve çevresel duyarlılığın kurumsal karar mekanizmalarına yeterince yansımamasıdır. Bu doğrultuda çözüm olarak; doğa dostu uygulamaların teşvik edilmesi, liderlerin çevresel etik sorumluluğu benimseyerek kurumsal kültürü dönüştürmesi ve üniversitelerin hem öğrenciler hem de çalışanlar düzeyinde sürdürülebilir yaşam biçimlerini yaygınlaştıracak adımlar atması önerilmektedir. Böylece sürdürülebilirlik, yalnızca stratejik bir hedef değil, toplumsal bir dönüşüm aracı haline gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Liderlik, Çevresel Sorumluluk, Doğa Dostu Yönetim

¹ Lisans Öğrencisi, TC. İstanbul Arel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, nazhan.mahalle21@gmail.com

² Doç. Dr. TC. İstanbul Arel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, volkantatar@arel.edu.tr

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının Kurumsal Dönüşümü

Bilgegöl KUM¹

Özet

Demiryolları, ülkeleri ve şehirleri birbirine bağlamanın yanı sıra döşendiği yerlerin tarihine dair de bizlere ipuçları sunar. Nereye ne zaman döşendiği ve hangi iki yerin mesafesini kısalttığı bulunduğu yer hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar. Basit örneği olarak 1600’lü yıllarda İngiltere’de maden ocaklarında kullanılan tahta raylardan sonra yine İngiltere’de modern şekliyle Stockton- Darlington hattıyla demiryollarının ilk kullanımı 1825 yılında karşımıza çıkar. Anadolu’da ise ilk olarak Osmanlı Dönemi’nde İzmir- Aydın arasına demiryolları döşenmiştir. Ancak Osmanlı’nın ilk demiryollarını döşeyenler İngilizlerdir. Daha sonra Cumhuriyet Dönemi’nde millileşme politikaları ve özelleştirme politikaları ile demiryolları yönetimi önce devletin kendi eliyle yönetilecek, sonrasında ise devlet çeşitli iş birlikleriyle özel şirketlerle beraber yönetimi sürdürecektir. Bu çalışma, demiryollarının ilk örneklerinden itibaren günümüze kadar nasıl gelişim gösterdiğine dair kısa bir tarihi bilgi verdikten sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu kurumlarından biri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları’nın (TCDD) kuruluşundan itibaren kurumsal yapısındaki değişimleri ve demiryollarının millileşme amacıyla geçirdiği dönüşümleri ortaya koymasının yanı sıra ilerleyen süreçte TCDD’nin Anglosakson ülkelerde doğarak Türkiye’yi de etkileyen ve kamu yönetiminde etkinliği artırmak amacıyla özel sektör yöntemlerinin kamuya uyarlanmasını sağlayan yeni kamu yönetimi anlayışının da etkisiyle yönetsel anlamda nasıl bir serbestleşme yaşadığını da anlatmaktadır. Çalışmanın ana hedefi hem tarihsel öğelerden hem de kamu yönetimi yaklaşımlarından yardım alarak bir analiz ortaya koymaktır. Türkiye’de demiryollarının önce devlet kontrolünde nasıl kurulduğu ve işlediği, daha sonra ise serbestleşme politikaları ile nasıl bir dönüşüme uğradığı çalışmanın ana temalarını oluşturur. Çalışmada 1980 sonrası neoliberal politikalar ve 2013 tarihli Türkiye Demiryolu Serbestleşme Yasası gibi yapısal değişimler incelenmiştir. Ayrıca Yeni Kamu İşletmeciliği hedefleri doğrultusunda performans, rekabet ve kamu-özel iş birliği gibi kavramların demiryolu yönetimi üzerindeki etkileri yardımcı temalar olarak çalışmada bulunmaktadır. Sonuç olarak, demiryolları ulaşımında Türkiye’nin temel yapı taşlarından birini oluşturur ve bu sistemin yönetimini üstlenen TCDD, dünyada ve Türkiye’de kamu yönetimindeki anlayış değişikliklerinin bir sonucu olarak kurumsal ve yönetsel yapısında çeşitli dönüşümlere uğramıştır. Özellikle 1980 sonrası neoliberal politikalar ve 2013 tarihli Türkiye Demiryolu Serbestleşme Yasası, bu yapısal değişimin önemli dönüm noktalarını oluşturur. Bu bağlamda, TCDD’nin kurumsal değişimi, bir ulaşım politikası değişimi olmasının yanı sıra; aynı zamanda kamu yönetiminin ideolojik dönüşümünü de yansıtır.

Anahtar Kelimeler: Demir Yolları, Kamu Yönetimi, TCDD, Kamu-Özel İş Birliği, Özelleştirme, Yeni Kamu İşletmeciliği

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, bilgegulkum@gmail.com

Türkiye’de Kamu Personel Yönetimi Sisteminin Yeniden Yapılandırılması: Cumhurbaşkanlığı Sistemine Geçiş

Çağla BEKTAŞ¹

Özet

2017 referandumu sonrasında yapılan Anayasa değişikliği ile Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş yapılmıştır. Bu geçişle birlikte başta kamu yönetimi olmak üzere birçok alanda köklü değişimler meydana gelmiştir. Kamu personel yönetimi de bu geçişten en çok etkilenen alanlardan biri olmuştur. Yeni Anayasa’nın kabulü kamu personel yönetiminin kurumsal yapısında, işleyişinde ve idari yapısında yeni bir dönemin de başlangıcı olmuştur. Kamu personel Yönetimi alanında görev üstlenen bazı kurumlar dönüşüme uğramış bazıları kapatılmış ve yerine yeni kurumlar açılmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de kamu personel yönetiminin tarihi incelenmekte, Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişle birlikte yapısal ve kurumsal olarak geçirdiği dönüşüm analiz edilmektedir. Çalışmanın amacı Türkiye’de kamu personel yönetimini hem yapısal hem de kurumsal açıdan karşılaştırmalı olarak incelemek, yeni sistemle birlikte ortaya çıkan yeni yönetsel anlayışı ortaya koymaktır. Devlet Personel Başkanlığı, TODAİE, Devlet Planlama Teşkilatı gibi kurumlardan Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi, Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü, Strateji ve Bütçe Başkanlığı gibi yeni kurumsal yapılara geçişi karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Eski sistemdeki merkezîyetçi yapıdan daha esnek ve piyasa odaklı yapıya geçiş süreci tartışılmıştır. Çalışmada yöntem olarak tarihsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Dönemlere ait Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve resmi raporlar temel materyal olarak kullanılmıştır. Bu analizler ve incelemeler doğrultusunda kamu personel yönetiminde merkezîyetçi yapının ve kamu personellerinin statüsel güvencelerinin zayıfladığı performans ve motivasyon odaklı, yetkinlik bazlı esnek bir yapının kamu personel yönetimine entegre edilmeye çalışıldığı bulgularına ulaşılmıştır. Uygulama çok yeni ve geleneksel yapıdan uzak olması nedeniyle bazı eksiklikler ve uyum sorunlarının yaşandığı gözlemlenmiştir. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi’nin 28 Mart 2025 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kapatılması da bu bulguları destekler niteliktedir. Kamu personel yönetiminde bütüncül, liyakatli ve sürdürülebilir merkezîyetçi bir yapıya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Personel Yönetimi, Cumhurbaşkanlığı Sistemi, Kamu Personeli, Kurumsal Dönüşüm

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı, caglaabektas123@gmail.com

Türkiye’de Başkanlık Sisteminin Anayasal Yapısal Değişikliklere Etkisi: Karşılaştırmalı Bir İnceleme*

Yeşim OKSAK DOĞAN¹, C. Uğur ÖZGÖKER²

Özet

2017 Anayasa değişikliği ile Türkiye, parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçerek devletin kurumsal yapısını ve erkler arasındaki dengeyi köklü biçimde dönüştürmüştür. Bu çalışma, Türkiye’de başkanlık sistemine geçişin anayasal ve kurumsal düzen üzerindeki etkilerini analiz etmekte, yürütme, yasama ve yargı erkleri arasındaki ilişkileri incelemektedir. İnceleme sürecinde normatif ve karşılaştırmalı analiz yöntemleri kullanılarak yürütme yetkisinin yeniden yapılandırılması, güçler ayrılığı ilkesi çerçevesinde ele alınmakta ve Türkiye’deki sistemin demokratik denetim mekanizmalarına etkisi değerlendirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçişin en önemli anayasal sonuçlarından biri, yürütme yetkisinin tamamen Cumhurbaşkanına devredilmesi ve başbakanlık makamının kaldırılmasıdır. Bu değişiklik, yürütme organının yasama karşısındaki konumunu güçlendirirken, yasamanın yürütme üzerindeki denetim yetkisini sınırlamıştır. Cumhurbaşkanına geniş kararname yetkisi tanınması, yürütmenin yasama üzerindeki etkisini artırarak yetki yoğunlaşmasına yol açmıştır. Yargı alanında ise Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) üye yapısının değiştirilmesi ve üyelerinin bir kısmının Cumhurbaşkanı tarafından atanması, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda tartışmalara neden olmuştur. Karşılaştırmalı bir perspektiften değerlendirildiğinde, ABD’de uygulanan başkanlık sisteminin güçlü denge-denetleme mekanizmalarına dayandığı görülmektedir. Buna karşılık, Latin Amerika’daki bazı başkanlık modellerinde yürütme gücünün merkezileştiği ve otoriter eğilimlerin arttığı gözlemlenmektedir. Türkiye’deki Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, başkanlık sisteminin temel unsurlarını barındırsa da yürütme organının yasama karşısında üstün konumda olması, kararname yetkisi nin genişliği ve denetim mekanizmalarındaki değişimler nedeniyle klasik başkanlık sistemlerinden ayrılmaktadır. Bu yönüyle, Türkiye’de uygulanan sistemin "Türk tipi başkanlık sistemi" olarak adlandırıldığı ve kendine özgü bir yapı sunduğu söylenebilir. Bu çalışma, Türkiye’deki sistem değişikliğini hukuk ve siyaset bilimi perspektifinden normatif ve karşılaştırmalı analiz yöntemleriyle incelemektedir. Normatif analiz kapsamında, anayasa değişikliği sonrası güçler ayrılığı ilkesi, yürütmenin yetki alanı ve denetim mekanizmaları anayasal normlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Karşılaştırmalı analiz yöntemiyle ise, Türkiye’de uygulanan sistemin ABD ve Latin Amerika’daki başkanlık modelleriyle benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmektedir. Böylece, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin demokratik yönetim ilkeleri üzerindeki etkileri tartışılarak, uzun vadeli sonuçlarına ilişkin bir değerlendirme sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Başkanlık Sistemi, Güçler Ayrılığı, Yargı Bağımsızlığı, Karşılaştırmalı Analiz.

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, yesimdogan231@istanbularel.edu.tr

² Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ugurozgoker@arel.edu.tr

Üniversite Öğrencileri Memnuniyetinin Doğal Dil İşleme Teknikleriyle Analizi

Miray Gizem TOP¹, Buğra Alemşah ERTUĞRUL²

Özet

Üniversitelerde öğrenci memnuniyetine yönelik ifadelerde kullanılan ölçeklerin genellikle Likert tipi olduğu görülmektedir. Öğrenci yorumları, eğitim süreçlerinin değerlendirilmesinde önemli bir bilgi kaynağı olmasına rağmen, nitel yapısı nedeniyle çoğunlukla sistematik analiz dışında bırakılmakta ve yalnızca sınırlı biçimde değerlendirilebilmektedir. Araştırmada, üniversitelerde öğrencilerden toplanan açık uçlu geri bildirimlerin Türkçe Doğal Dil İşleme (NLP - Natural Language Processing) teknikleriyle analiz edilerek, öğrencilere yapılan memnuniyet anketlerinin anlamlılığının artırılması ve zenginleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada önerilen yöntem, bu tür metinleri anlamlı, ölçülebilir ve karar süreçlerine entegre edilebilir bir forma dönüştürmeyi hedeflemektedir. Araştırma kapsamında üniversitenin dönem sonu ders değerlendirme, öğretim elemanı değerlendirme ya da danışman değerlendirme gibi genel memnuniyet düzeyini ölçen anketlerde yer alan, açık uçlu metin yanıtlarının örneklem olarak alınması planlanmaktadır. Veriler üzerinde temel metin madenciliği ve Türkçe NLP ön işleme adımları (durak kelime temizleme, kök bulma, normalleştirme) gerçekleştirilecektir. Sonraki aşamalarda duygu analizi yoluyla öğrenci geri bildirimlerinin olumlu, olumsuz veya nötr eğilimleri belirlenmeye çalışılacak; ayrıca konu modelleme (topic modeling) gibi yöntemlerle metinlerde öne çıkan temalar NLP modelleriyle tespit edilecektir. Bulgular kelime bulutu ve grafik görselleştirme gibi yöntemlerle desteklenerek zenginleştirilecektir. Araştırma çıktılarının, öğrenci memnuniyetini daha derinlemesine anlamada, eğitim kalitesini artırmada ve üniversite yönetimlerinin veri temelli karar alma süreçlerini güçlendirmede katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca, Türkçe dilinde açık uçlu metinlerin NLP ile analizine yönelik örnek bir uygulama sunarak, alana hem yönetsel hem de uygulamalı bir katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğal Dil İşleme (NLP), Memnuniyet Analizi, Metin Madenciliği

¹ Araştırma Görevlisi, İstanbul Arel Üniversitesi, İşletme(İng.), miraygizemtop@arel.edu.tr

² Araştırma Görevlisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri, bugraertugrul@arel.edu.tr

Dijital Demokrasi, Yerel Yönetimler ve Yurttaş Katılımı: İstanbul ve Paris Belediyelerinin Karşılaştırılması

Ersin ERKAN¹, Recep Abdullah ATİK²

Özet

Yerel yönetimler yurttaşlara en yakın yönetim birimi olarak, yurttaşların karar mekanizmalarına katılımı ve demokratik kültürün gelişimi açısından büyük önem arz etmektedirler. Bu noktada, dijital teknoloji yeni ve demokratikleştirici olanaklar sunmaktadır. Literatür taraması yanında, elde edilen nicel bulguların karşılaştırmalı analizine dayanan bu çalışmada İstanbul ve Paris belediyeleri yurttaşların dijital platformlar aracılığıyla karar verme sürecine katılımı açısından karşılaştırılmaktadır. Bir başka deyişle, çalışmada İstanbul ve Paris şehirlerinde, yurttaşların dijital teknoloji aracılığıyla karar mekanizmalarına nasıl katılabildiği ve bu katılımın düzeyi incelenmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2021 yılında “İstanbul Senin” adlı dijital bir demokratik katılım aracını uygulamaya sokmuştur. Diğer yandan, Paris Belediyesi “Le Budget Participatif” adlı program kapsamında 2014 yılından beri belediye bütçesinin %5’lik kısmını halkın karar verme sürecine dâhil edecek uygulamalar için kullanmakta ve 7 yaş üstündeki bütün Parislilerin karar mekanizmalarına katılımına olanak sağlamaktadır. Çalışmada her iki belediyenin faaliyet raporlarından edinilen nicel ve nitel veriler mukayese edilmiştir. Buna göre, İstanbul’da 2021’de 147.837 oyla başlayan dijital katılım, sonraki yıllarda düşmüştü; 2023 ve 2024’te sabitlenerek 4.108 oy seviyesine gerilemiştir. Buna rağmen uygulama kullanıcı sayısı 2021’de 75.000 iken 2024’te 3,34 milyona ulaşarak katılımcı dijital altyapının yaygınlaştığını görülmüştür. İki şehirde de halkın karar alma süreçlerine katılımı (hem dijital hem de geleneksel platformlarla) aktif katılımının teşvik edildiği gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, Paris’te halk oylamaları 2014’ten beri düzenli şekilde gerçekleştirilmektedir ve katılım düzeyi ile etki kapasitesi oldukça yüksektir. Öte yandan, İstanbul örneğinde ise (Çocuk Meclisi, Kadın Meclisi, Kent Meclisi vb. geleneksel platformlarla birlikte) “İstanbul Senin” adlı dijital katılım platformuyla karar süreç ve mekanizmalarına yurttaş katılımının ivme kazandığı görülmektedir. Bu noktada, dijital teknolojinin yaygınlaşmasıyla İstanbul’da yurttaş katılımının daha da artacağı ve yerel demokrasinin güçleneceği öngörülmektedir. Çalışmada ayrıca, büyük kentlerde halkın karar alma süreçlerine katılımını artıracak öneriler tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Demokrasi, Yerel Yönetimler, Yurttaş Katılımı, Yerel Demokrasi, İstanbul Belediyesi, Paris Belediyesi,

¹ Prof. Dr., Bingöl Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, erkaners@gmail.com

² Öğrenci, İbn Haldun Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, recep.atik@stu.ihu.edu.tr

Toplumsal Cinsiyetin Kalkınma Söylemi Üzerinden Disipline Edilmesi: İdeolojik İnşa Perspektifinden Eleştirel Bir Okuma

Güven ÖZDOYRAN¹

Özet

Bu bildiride, toplumsal cinsiyetin kalkınma söylemleri içinde nasıl kurulduğu, disipline edildiği ve ideolojik olarak yeniden üretildiği Judith Butler, Michel Foucault, Jacques Lacan, Antonio Gramsci ve Louis Althusser'in kuramları üzerinden tartışılmaktadır. Kalkınma politikalarının yalnızca ekonomik hedefleri değil, aynı zamanda belirli kadınlık ve erkeklik formlarını üreten ve yeniden üreten bir ideolojik alan olarak işlediği savunulmaktadır. Butler'ın toplumsal cinsiyeti söylemsel tekrarlarla oluşan bir performans olarak kavrayışı, kalkınma söyleminin “kadının güçlendirilmesi” gibi ifadelerle belirli kadınlık formlarını stabilize etmesini açıklar. Bir başka ifade ile, Butler'a göre toplumsal cinsiyet, doğal ya da özsel değil, söylemsel olarak tekrar edilen eylemler üzerinden inşa edilir; bu bağlamda kalkınma pratikleri, belirli cinsiyet performanslarını “kadının kalkınmadaki yeri” söylemiyle rehabilite ederek meşrulaştırır. Foucault'nun iktidar teknolojileri, kalkınma politikalarının bireylerin bedenlerini ve arzularını nasıl mikro düzeyde yönettiğini anlamayı mümkün kılar. Lacan'ın özne teorisi, kalkınmanın özneyi eksiklik ve arzu ekseninde nasıl konumlandığını açığa çıkarırken, Gramsci'nin hegemonya kavramı, kalkınma söyleminin bu toplumsal cinsiyet normlarını rıza yoluyla nasıl meşrulaştırdığını gösterir. Son olarak, Althusser'in ideolojik aygıtlar kuramı, kalkınma politikalarının eğitim, medya ve aile gibi kurumlar aracılığıyla nasıl işlediğini ve cinsiyetlenmiş özne biçimlerini yeniden ürettiğini teorik düzlemde temellendirir. Bildiri, eleştirel paradigma kesişiminde, kalkınma söyleminin yalnızca teknik bir planlama alanı değil, aynı zamanda cinsiyetlenmiş özne pozisyonlarını kuran bir ideolojik aygıt olarak ele alınması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu çerçevede toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının yapısal iktidar ilişkilerini dönüştürmekten ziyade, onları yeniden üretme riskine dikkat çekilmektedir. Bu çözümleme, toplumsal cinsiyet eşitliği söylemlerinin yalnızca temsili düzeyde değil, yapısal ve ideolojik düzeylerde de sorgulanması gerektiğini vurgular.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kalkınma Söylemi, İdeoloji, Hegemonya, Performativite, Özne, İktidar

¹ Doç. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, guvenozdoyran@arel.edu.tr

Kalkınma Planları ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları Çerçevesinde Türkiye’de Kent Konseyleri

Osman KARACAN¹, Muhammed Musa İBRAHİMOĞLU²

Özet

Kalkınma planları, ülkelerin ekonomik kalkınma, sosyal gelişim ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak amacıyla hazırladıkları yol haritalarıdır. Bu planlar, genellikle orta ve uzun vadeli hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için önemli araçlar olup, dünyadaki eğilimleri, güç dengelerini, riskleri ve belirsizlikleri göz önünde bulundurarak ve kaynakları en iyi şekilde kullanarak devletlerin ve toplumların geleceğe hazırlanması için politika ve stratejiler içermektedir. Yıllık programlar ise, kalkınma planlarında yer alan politika ve hedefleri daha somut hale getiren belgeler olup, kalkınma planlarının yıllık uygulamaları bu programlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de kalkınma planları 1963 yılından bu yana hazırlanmakta olup bu planların ilki 1963–1967 yıllarını kapsamıştır. Günümüzde uygulanan kalkınma planı ise 2024–2028 yıllarını kapsayan On İkinci Kalkınma Planı’dır. Türkiye’de 16 Nisan 2017 tarihindeki referandumun ardından 2018 yılında fiilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçilmiştir. Bu tarihe kadar Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan yıllık programlar, yeni hükümet sistemiyle birlikte 2019 yılından itibaren Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı adıyla hazırlanmaya başlanmıştır. Kalkınma planları, ekonomi, eğitim, sağlık, adalet gibi pek çok alana ilişkin hedefler içermekte olup, son planlarda kent konseylerinden de bahsedilmektedir. Kent konseyleri, 1992 yılında Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenen “sürdürülebilir kalkınma” kapsamında ortaya çıkan ve katılımcı kent yönetimi anlayışının yerleşmesinde önemli katkılar sunacağına inanılarak dünya çapında kurulmaya başlanan mekanizmalardır. Bu mekanizma 2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile kendisine Türk yerel yönetim sisteminde de yer bulmuştur. Bu çalışmanın amacı, kent yaşamında sürdürülebilir kalkınma başta olmak üzere çevreye duyarlılık, saydamlık, hesap verme ve katılım gibi temel ilkeleri hayata geçirmek için oluşturulmaya başlanan kent konseylerine ilişkin olarak kalkınma planlarında ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programlarında yer verilen politika ve tedbirleri ortaya koyarak, Türk yönetim sistemine yirmi yıl önce dâhil olan kent konseylerinin hala karşı karşıya olduğu problemlere dikkat çekip daha etkin kent konseylerinin oluşturulabilmesi adına önerilerde bulunmaktır. Bu çalışmada nitel bir veri analiz yöntemi olarak doküman analizi yöntemine başvurulmakta olup kalkınma planları ve yeni hükümet sistemine geçilen tarihten bu yana hazırlanan yıllık programlar incelenmektedir. Kalkınma planlarında kent konseylerine ilişkin politika ve tedbirler yalnızca 11. ve 12. planlarda bulunurken, 2020 yılından itibaren yayımlanan tüm yıllık programlarda daha etkin kent konseyleri için politika ve tedbirler belirlenmiştir. Bulgular göstermektedir ki her ne kadar kent konseylerinin etkinleştirilmesine dair kalkınma planlarında ve yıllık programlarda çeşitli politikalara ve tedbirlere yer verilmiş olsa bunların hayata geçirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapıldığını söylemek mümkün değildir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Kalkınma Planları, Yıllık Programlar, Kent Konseyleri

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, osmankaracan@kastamonu.edu.tr

² Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, m.musaibrahim37@gmail.com

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikalarının Yerel Yönetim Uygulamaları: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Örneği

Nejla SAYILIR¹, Damla MURSÜL²

Özet

Bu çalışma, yerel yönetimlerin toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları çerçevesinde üstlendikleri rolü İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) örneği üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik politikalar çoğunlukla merkezi düzeyde ele alınsa da, son yıllarda yerel yönetimlerin bu alandaki etkinliği artmakta ve toplumsal cinsiyet duyarlı hizmet modelleri geliştirme yönünde önemli adımlar atılmaktadır. Yerel düzeyde geliştirilen bu tür politikalar, kadınların sosyal hayata daha aktif ve eşit bireyler olarak katılmasını sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda toplumsal dönüşümün temellerini yerelden başlayarak inşa etmektedir. Bu çalışma, İBB Kadın Politikaları Müdürlüğü tarafından yürütülen faaliyetleri temel alarak, belediyenin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik kurumsal yaklaşımlarını analiz etmektedir. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; İBB'ye ait faaliyet raporları, stratejik planlar ve resmi belgeler nitel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel yaşama katılımını güçlendirmeye yönelik çok yönlü ve kapsamlı uygulamaların hayata geçirildiğini ortaya koymaktadır. Kadın merkezleri, sığınma evleri, psikososyal destek mekanizmaları, istihdam ve girişimcilik programları ile kadınlara yönelik mesleki eğitim faaliyetleri, belediyenin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini bütüncül bir anlayışla ele aldığını göstermektedir. Ayrıca, kadınların kent yaşamında daha güvenli ve eşit bir şekilde var olabilmesine olanak tanıyan ulaşım sistemleri, kamusal alan düzenlemeleri ve farkındalık kampanyaları, belediyenin bu alandaki bütüncül yaklaşımının önemli göstergeleridir. Bulgular, İBB'nin yalnızca hizmet sunumunda değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kurumsal kapasite geliştirme, politika üretme ve toplumsal bilinç oluşturma noktasında da etkili bir aktör olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle İBB'nin politikaları, yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği sağlama çabalarının somut, yenilikçi ve sürdürülebilir örneklerini sunmakta; diğer yerel yönetimler için model teşkil etmektedir. Bununla birlikte, söz konusu uygulamaların yaygınlaştırılması ve kurumsallaşmasının sağlanabilmesi için merkezi ve yerel yönetimlerin iş birliği içinde çalışması, sivil toplum aktörlerinin sürece etkin şekilde dâhil edilmesi ve toplumsal farkındalığın güçlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Yerel Yönetimler, Kadın Politikaları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Sosyal Hizmet, Kadın İstihdamı

¹ Lisans Öğrencisi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, sayilirnejla1@gmail.com

² Doç. Dr., İstanbul Rumeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, damla.mursul@rumeli.edu.tr

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Temalı Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışması: Eleştirel Bir Değerlendirme

Esma GÜNNAR¹, Emel ERBAŞLI CANKI², Esra ÇINAR³

Özet

Küreselleşmenin etkileri ile beraber çağımız dünyasında işletmeler, kendilerini yoğun bir rekabet ortamında bulmaktadır. Bu ortamda kendilerine yer edinebilmek, ön planda kalabilmek ve hedef kitle tarafından tercih edilebilmek adına çeşitli stratejilerden yararlanmaktadır. Bu stratejilerden biri olan kurumsal sosyal sorumluluk, işletmelerin tercih edilmesi adına oldukça kıymetlidir. Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışının temeli, işletmelerin faaliyet gösterdiği toplumdan aldıklarını ona geri verme, doğal çevreye karşı sorumlu olma ve toplumda çözüm bekleyen sorunları çözümüledir. Bu anlamda sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşmada da kurumlara çeşitli vazifeler düşmektedir. Var oluş sebebi kâr amacı olan işletmeler, kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında yürüttükleri çalışmalarla, toplumun beğenisini kazanmak ve onların tarafından kabul görmek istemektedir. Bu çalışmada, Koç Holding'in toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan kurumsal sosyal sorumluluk projesi “Ülkem İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekliyorum” inceleme konusu olarak seçilmiştir. Bahsi geçen proje, kadın istihdamını artırmaya ve geliştirmeye yönelik farkındalık çalışmaları, yürütülen eğitim faaliyetleri ve destekleyici programları içermektedir. Çalışma dahilinde sürdürülebilir kalkınma noktasında önemli bir hedef olarak ele alınan toplumsal cinsiyet eşitliği açıklanarak kurumsal sosyal sorumluluk çalışması, toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde değerlendirilmiştir. Buradan hareketle; toplumsal yaşam içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin kurumsal sosyal sorumluluk projelerine daha çok ağırlık verilmesi gerektiği, mevcut projenin farklı hedef kitlelere farklı araç ve yöntemlerle ulaşma çabaları ve kaliteli uygulamalara imza attığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Sürdürülebilir Kalkınma, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.

¹ Doktora öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, esma_gunnar@outlook.com

² Doktora öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, emlerbasl@gmail.com

³ Arş. Gör. İstanbul Arel Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, cinaresra.2023@gmail.com

COVID-19 PANDEMİSİNDE SOSYAL BELEDİYECİLİK: İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE AVRUPA BELEDİYELERİ UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI*

İlayda KAYMAK¹, Volkan TATAR²

Özet

COVID-19 pandemisi, yalnızca küresel sağlık sistemlerini değil, aynı zamanda sosyal hizmet mekanizmalarını da derinden sarsmış ve özellikle yerel yönetimlerin sosyal sorumluluk rolleri kritik düzeyde önem kazanmıştır. Avrupa Birliği (AB), kriz dönemlerinde yerel yönetimlerden sosyal eşitsizliklerin giderilmesi, dezavantajlı grupların korunması ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi yönünde normatif bir çerçeve benimsemektedir. Bu çerçeve, sosyal adaletin sağlanması, kamu hizmetlerine erişimin eşitlenmesi ve kriz zamanlarında toplumsal kırılganlıkların azaltılması hedeflerine dayanmaktadır. Benzer bir kriz ortamında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin uygulamaları, yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik işlevlerini farklı yönetim yapıları içinde nasıl üstlendiğine dair dikkat çekici bir örnek sunmaktadır. Avrupa'daki yerel yönetim örnekleri ile İstanbul'daki uygulamalar karşılaştırıldığında; sosyal hizmet kapasitesi, katılımcılık düzeyi, finansal kaynakların yönetimi ve yönetim biçimi gibi temel göstergeler açısından belirli düzeylerde benzerlikler gözlemlenirken, kurumsal eşgüdüm ve kaynaklara erişim konularında yapısal farklılıkların öne çıktığı görülmektedir. Avrupa'da merkezi ve yerel yönetimler arasında daha bütünleşik ve istikrarlı bir işbirliği modeli hâkimken, İstanbul'da karar alma süreçlerinin daha sınırlı yetki alanları içinde şekillendiği ve uygulamaların büyük ölçüde yerel inisiyatiflerle sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılıklar, sosyal belediyecilik politikalarının yalnızca normatif yönelimlerle değil, aynı zamanda kurumsal kapasite, yönetim dinamikleri ve merkezi yönetimle kurulan ilişkiler ağı üzerinden şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda dijitalleşme, gönüllülük mekanizmaları, mahalle temelli hizmet modelleri ve sivil toplumla işbirliği gibi araçlar da yerel müdahalelerin etkinliğini artıran unsurlar olarak öne çıkmaktadır. İstanbul örneği, kaynak ve yetki sınırlılıklarına rağmen geliştirilen esnek, ihtiyaca duyarlı ve toplumsal temelli müdahalelerle, yerel düzeyde sosyal dayanışmanın nasıl yeniden üretilebileceğine dair önemli bir deneyimi yansıtmaktadır. Bu çalışma, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin, COVID-19 pandemisi dönemindeki sosyal belediyecilik uygulamalarını, Avrupa Birliği'nde genel kabul gören sosyal politikalar ile karşılaştırmak ve yerel yönetimlerin krizlere verdiği cevaplar üzerinden bir analiz yapmak amacını taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Yerel Yönetimler, Sosyal Belediyecilik, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, COVID-19, Kriz Yönetimi

* Bu çalışma İlayda Kaymak'ın, Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde hazırladığı ve Danışmanlığını Doç.Dr. Volkan Tatar'ın yürüttüğü, "Avrupa Birliği Yerel Yönetimler Kapsamında 2019-2023 Yılları Arasında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Programı, kaymak.layda@icloud.com.

² Doç. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı, volkantatar@arel.edu.tr

Uluslararası İlişkilerde Lider Yönetici Geliştirmenin Artan Önemi ve Yeni Yaklaşımlar

Nural AGAT YEMİŞÇİ¹

Özet

Küreselleşen dünyada uluslararası ilişkilerde lider yöneticilerin geliştirilmesi, organizasyonların sürdürülebilir başarısı için kritik bir faktör haline gelmiştir. Günümüzün karmaşık ve hızla değişen politik, ekonomik ve sosyal ortamında, yöneticilerin sadece geleneksel yönetim becerilerine sahip olması yeterli değildir. Lider yöneticiler, değişime uyum sağlayabilen, kültürel çeşitliliği yönetebilen ve stratejik kararlar alabilen bireyler olmalıdır. Bu çalışma uluslararası ilişkilerde lider yönetici geliştirme süreçlerinin artan önemini ve yeni yaklaşımları incelemektedir. Çalışmada, liderlik gelişim programlarının temel unsurları, kültürel zekâ ve dönüşümcü liderlik gibi modern yönetim yaklaşımlarının etkileri ele alınmaktadır. Ayrıca, mentorluk, koçluk ve dijital teknolojilerin lider yönetici gelişiminde nasıl kullanıldığına dair güncel stratejiler analiz edilmektedir. Uluslararası yöneticilerin kültürel farkındalık, kriz yönetimi ve stratejik düşünme becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Yeni liderlik yaklaşımında, geleneksel eğitim modellerinin yanı sıra, dijital platformlar, yapay zekâ destekli analizler ve kişiselleştirilmiş gelişim programları lider yetiştirme süreçlerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yeni dünya yaklaşımında kültürel çeşitlilik önem kazanmış ve organizasyonlarda kültür çeşitliliği yaşanmaktadır. Küresel organizasyonlarda liderlerin, farklı kültürlerden gelen çalışanları etkili bir şekilde yönetebilmesi için kültürel zekâlarını geliştirmesi gerekmektedir. Günümüz liderleri, sadece yöneten değil, aynı zamanda ilham veren ve değişimi yönlendiren bireyler olmalıdır. Uluslararası ilişkilerde lider yönetici geliştirme, organizasyonların rekabet avantajı elde etmesi ve sürdürülebilir büyüme sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, liderlik gelişiminde kullanılan yeni yaklaşımları değerlendirerek, geleceğin yöneticileri için etkili değişime dayalı yeni öneri ve stratejiler sunmaktadır. Yöntem olarak literatür çalışması, daha ileri aşamada odak grup değerlendirmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültür Çeşitliliği, Kültürel Zekâ, Dijitalleşme, Lider Yöneticilik

¹Öğr. Gör. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, nuralyemisci@arel.edu.tr

Kıbrıs Barış Harekâtı Sonrası Türkiye-Batı Paktı İlişkilerindeki Değişim

Mehmet ÖZBAY¹, Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER²

Özet

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından şekillenen iki kutuplu dünya düzeni, uluslararası ilişkilerde güvenlik merkezli yeni ittifakları beraberinde getirmiştir. Bu yeni yapının en belirgin örneklerinden biri, Batı Blok'unun Sovyet tehdidine karşı oluşturduğu kolektif güvenlik mimarisi olmuştur. Türkiye, coğrafi konumu ve jeopolitik önemi sayesinde bu yeni güvenlik anlayışında önemli bir yer edinmiş; 1952 yılında NATO'ya katılarak Batı Pakti içerisinde yer almıştır. Bu üyelik, yalnızca bir askeri ittifak kararı değil, aynı zamanda Türkiye'nin Batı ile olan siyasal, ekonomik ve ideolojik yaklaşımının bir tezahürü olarak değerlendirilmelidir. Ancak Türkiye ile Batı Bloku arasındaki ilişkiler, her dönemde istikrarlı bir biçimde ilerlememiştir. Özellikle 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, bu ilişkilerde önemli bir kırılma noktası oluşturmıştır. Türkiye'nin, Kıbrıs'taki Türk toplumunun güvenliğini sağlamak ve Ada'da iki toplumlu yapıyı yeniden tesis etmek amacıyla gerçekleştirdiği müdahale, Batı Pakti tarafından sert bir şekilde eleştirilmiş ve bazı durumlarda açık yaptırımlarla karşılanmıştır. ABD'nin uyguladığı silah ambargosu ve Avrupa ülkelerinin Türkiye karşıtı söylemleri, Ankara'nın Batı'ya olan stratejik güvenini ciddi biçimde sarsmıştır. Bu gelişmeler, Türkiye'nin dış politikada daha bağımsız bir çizgiye yönelmesine neden olmuş; çok yönlü diplomasi arayışlarını beraberinde getirmiştir. Bu çalışma, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında Türkiye ile Batı Pakti arasındaki ilişkilerde yaşanan dönüşümü incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin Soğuk Savaş boyunca Batı ile geliştirdiği ilişkilerin dayandığı temel argümanlar, Truman Doktrini ve Marshall Planı gibi stratejik belgelerle şekillenmiş; askeri, ekonomik ve diplomatik iş birlikleri bu doğrultuda gelişmiştir. Ne var ki Kıbrıs Harekâtı, bu iş birliğini zorlayan ve sorgulayan yeni bir evreyi başlatmıştır. Batı'nın özellikle Yunanistan lehine sergilediği çifte standartlı yaklaşım, Türkiye'de yalnızca dış politika değil, aynı zamanda kamuoyunda da Batı karşıtı bir eğilimin güçlenmesine yol açmıştır. Çalışma kapsamında, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın Batı ile ilişkiler üzerindeki etkileri tarihsel, diplomatik ve siyasi açıdan ele alınmaktadır. Türkiye'nin 1947 yılında Truman Doktrini ile ABD'den ekonomik yardımlar alarak, Batı Pakti'nin kurulma aşamasında iyi ilişkilerin kurulmasıyla başlayarak 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve sonrası gelişmeler değerlendirilmiş; Batılı ülkelerin tutumları, Türkiye'nin dış politika refleksleri ve Batı Pakti içerisindeki konumunun yeniden şekillenmesi analiz edilmiştir. Özellikle Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile başlayan ve Avrupa Birliği (AB) ile süregelen ilişkiler, Kıbrıs meselesi bağlamında derinlemesine irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Barış Harekâtı, Türkiye, ABD, Soğuk Savaş, Avrupa

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Programı, oozbaymehmet@gmail.com

² Prof. Dr. İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, ugurozgoker@arel.edu.tr

Sosyalist Enternasyonal ve CHP'nin Durumu

Rıza Can ÖZDEMİR¹

Özet

Demokratik sosyalizmi benimseyen ve bu doğrultuda siyasal pratikler geliştiren sosyalist, sosyal demokrat ve işçi partilerinin uluslararası düzeyde bir araya geldiği küresel bir siyasal örgütlenmedir. 1951 yılında Frankfurt'ta kurulan bu yapı, kökenini 19. yüzyıldaki işçi hareketlerine ve II. Enternasyonal'in tarihsel mirasına dayandırmaktadır. Tüzüğünde belirtildiği üzere temel amacı; üye partiler arasında siyasal dayanışmayı güçlendirmek, demokratik değerler çerçevesinde ortak bir siyasal yönelim oluşturmak ve uluslararası ölçekte eşgüdümlü iş birliğini teşvik etmektir. Bugün itibarıyla beş kıtadan 132 siyasal parti ve örgütü bünyesinde barındıran Sosyalist Enternasyonal'in üyeleri arasında hem iktidarda olan partiler hem de ana muhalefet görevini yürüten yapılar bulunmaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi'nin Sosyalist Enternasyonal ile ilişkileri, partinin 1970'li yıllarda geçirdiği ideolojik dönüşüm sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir. 1965 seçimleri sonrasında "Ortanın Solu" politikasıyla sosyal demokrat çizgiye yönelen CHP, bu yaklaşımını 1970'lerin ortalarında kurumsallaştırmış ve uluslararası sosyal demokrat hareketin bir parçası olma yönünde adımlar atmıştır. Bu kapsamda, 27-30 Kasım 1976 tarihleri arasında gerçekleştirilen 23. Kurultay, parti tarihinin dönüm noktalarından biri olmuştur. Kurultayda benimsenen yeni parti programı ile CHP, sosyal adalet, özgürlük, eşitlik ve dayanışma gibi sosyal demokrat değerleri ön plana çıkarmış ve Sosyalist Enternasyonal'e üyelik kararını almıştır. Bu üyelik, Türkiye'de sol siyasetin uluslararası ölçekte meşrulaşmasının da bir göstergesi olmuştur. Partinin Sosyalist Enternasyonal'deki etkinliği, yalnızca ideolojik bir yakınlığı değil; aynı zamanda uluslararası kamuoyuna yönelik diplomatik bir temas zemini olarak da işlev görmüştür. Özellikle Türkiye'de yaşanan demokrasi krizleri, seçim güvenliği sorunları ve ifade özgürlüğüne dair gelişmeler, CHP aracılığıyla uluslararası sosyal demokrat kamuoyunun gündemine taşınmıştır. Bu çalışmada, CHP Genel Başkanlarının, Sosyalist Enternasyonal içerisindeki söylemleri ve öncelik verdikleri başlıklar, CHP'nin Sosyalist Enternasyonal içerisindeki tutumu literatür taraması ile açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyalist Enternasyonal, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokratik Sosyalizm, Sosyal Demokrasi.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, TC. İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, rizacanozdemir@hotmail.com

Ahmet Al-Şara'nın Psikoanalizi ve Dış Politikası: Politik Psikoloji Bağlamında Bir İnceleme

A. İnci SÖKMEN ALACA¹, Hasret KUL²

Özet

Suriye iç savaşıyla birlikte ortaya çıkan çok aktörlü siyasi yapı, yalnızca askeri sahayı değil, diplomatik ve psikolojik alanları da karmaşıklaştırmıştır. Bu süreçte Suriye Geçici Hükümeti (SGH), uluslararası alanda sınırlı bir tanınırlığa sahip olsa da, muhalif hareketin siyasi yüzü olarak önemli bir rol üstlenmiştir. SGH'nin mevcut başkanı Ahmet Al-Şara, bu yapının lideri olarak yalnızca örgütsel ya da siyasi bir figür değil, aynı zamanda dış politikanın şekillenmesinde belirleyici olan bireysel bir aktör konumundadır. Liderlerin dış politika kararları, sadece uluslararası sistemin yapısal dinamikleriyle değil, aynı zamanda bu liderlerin kişilik özellikleri, geçmiş deneyimleri ve psikolojik eğilimleriyle de yakından ilişkilidir. Bu bağlamda politik psikoloji, liderlerin algılarını, tehdit değerlendirmelerini ve karar alma biçimlerini anlamada değerli bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle psikoanalitik yaklaşım, liderin bilinçdışı arzularını, kimlik inşasını ve bastırılmış deneyimlerini dikkate alarak, siyasi davranışın daha derin katmanlarını analiz etme imkânı sağlar. Bu çalışmanın temel amacı, Ahmet Al-Şara'nın dış politikasını, onun psikolojik profiliyle ilişkilendirerek analiz etmektir. Al-Şara'nın liderlik söylemi, kriz zamanlarındaki davranış kalıpları, müttefiklerle ilişkilerdeki yaklaşımı ve Esad rejimine karşı geliştirdiği pozisyon, psikoanalitik çerçeveye birlikte ele alınacaktır. Böylece bu çalışma, devlet dışı bir aktörün lideri olan Al-Şara'nın dış politika yapımındaki bireysel etkisini açığa çıkarmayı ve lider merkezli dış politika analizlerine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Politik Psikoloji, Psikoanalitik liderlik, Suriye Geçici Hükümeti, Lider merkezli analiz, Ahmet Al-Şara.

¹ Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler (İngilizce) Bölümü, askinsokmen@arel.edu.tr

² Lisans Öğrencisi., İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler (İngilizce) Bölümü

20. Yüzyıl Sonrası Balkanlar’da Göç Dinamikleri: Nedenler, Eğilimler ve Sonuçlar

Hatice KOÇAN KILIÇ¹, Volkan TATAR²

Özet

Soğuk Savaş döneminde ideolojik bölünme, birçok devlet ve uluslararası örgütle olduğu gibi, Balkanlar’a da etki etmiş ve etkisi uzun yıllar hissedilmiştir. Yarım asra yaklaşan bu ideolojik bölünme gerek bölgedeki devletler gerekse bölgesel ve küresel aktörler açısından Balkanlar’a yaklaşım ve iş birliğinin de belirleyicisi durumundadır. 1990’ların ilk yıllarında Soğuk Savaş’ın sona ermesi hem devletlerin sınırlarının yeniden şekillendiği hem de etnik, dini ve sosyo-ekonomik yapının ciddi dönüşümler geçirdiği bir sürece tüm dünyayı karşı karşıya bırakmıştır. Sürecin birçok sonucu olmakla birlikte, o dönemde günümüze sürekli olarak devam eden ve tüm çabalara rağmen, yankı getiren de sona erecek gibi durmayan göç hareketleri olmuştur. Bu süreçte, Yugoslavya’nın dağılması, etnik temelli ayrışma, ekonomik krizler ve demokratikleşme çabaları, gelişmişlik sorunları gibi faktörler bölgedeki zorunlu ve gönüllü göç hareketlerinin temel belirleyicileri olmuştur. 1990’lardan itibaren artan mülteci hareketleri, iç göç ve dış göç dinamiklerini de etkilerken, bölge ülkelerinin demografik yapısını önemli ölçüde değiştirmiştir. Avrupa’ya bölgeden gerçekleşen göçün kolaylaşmasına örnek olarak ise, Slovenya, Hırvatistan, Romanya ve Bulgaristan’ın AB üyeliğidir. Avrupa Birliği’nin (AB) genişleme politikaları kapsamında sergilenen rejimi, göç politikalarının dönüşümünü etkileyerek Batı Avrupa’ya yönelik emek göçü akımlarını da beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler hem bölge içindeki toplumsal uyumu hem de Avrupa’daki Balkan diasporasını kimlik ve aidiyet algılarını şekillendirmiştir. Tüm bunlara ek olarak Avrupa’ya göç açısından geçiş noktası olan Balkanlar, düzensiz göçmenler için de önemli bir geçiş noktası durumundadır.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Göç, Diaspora, Avrupa Birliği, Kimlik, Entegrasyon

¹Doktora Öğrencisi. İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, haticekocan@arel.edu.tr

²Doç.Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, volkantatar@arel.edu.tr